

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Analýza bezpečnostní situace v Evropské unii posledních 15 let

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: **OCHRANA OBYVATELSTVA**

Autor: Matěj Skořepa

Vedoucí práce: Ing. Lenka Brehovská, Ph.D.

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou/diplomovou práci s názvem Analýza bezpečnostní situace v Evropské unii posledních 15 let jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské/diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské/diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské/diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 03. 05. 2019

.....

podpis

Poděkování

Děkuji vedoucí práce Ing. Lence Brehovské, Ph.D. za velkou pomoc a příkladné vedení bakalářské práce a skvělé postřehy vedoucí k jejímu dokončení.

Analýza bezpečnostní situace v Evropské unii posledních 15 let

Abstrakt

Cílem práce byla analýza změn bezpečnostní situace v EU v průběhu uplynulých 15 let z pohledu faktických skutků, z pohledu různých vrstev obyvatelstva a z pohledu odborníků s akcentem na vliv jiných států na myšlení obyvatel EU a zhodnocení změn politické argumentace. K dosažení cíle byla využita metoda analýzy textu, především odborné literatury renomovaných odborníků, analýza evropské legislativy a výročních zpráv EUROPOLU.

Vědecký přínos práce je především v ucelenosti zhodnocení bezpečnostní situace v EU od útoku 11. září 2001 po dnešní dny. Práce přináší chronologický pohled na sledované období. Hodnotí situaci po roce 2001 jako boj s vnějším nepřítelem. Postupem hodnocení zjišťuje, že nepřítel není jen vnější, protože v Londýně 2005 útočí Britové. Po roce 2010 pronikají do hrozeb informační technologie, hojně zneužívané zločinci. V této době začíná EU narážet na své demokratické principy. Existují jednodušší cesty k represí proti zločinu, které jsou však neakceptovatelné kvůli nepřekročitelným zásadám EU. Zásady (lidská práva) akcentuje v každém svém dokumentu. Zločinci tyto principy nerespektují. Hodnocení přechází až do dnešní doby, kdy nastává období nových útoků teroristů, mnohdy místních občanů. Do popředí se dostává termín osamělý vlk, Islámským státem motivovaný jedinec, který pro své konání využije banální, ale účinný prostředek, třeba automobil. Přichází migrační krize, která je zneužita populistickými skupinami k vlastnímu prospěchu. Nastává doba zkratk a dezinformací zneužívaných k ovlivňování veřejného mínění občanů EU. EU stojí před výzvou v podobě boje proti hybridním hrozbám, dezinformacím a terorismu. EU musí přesvědčit své vlastní občany, že není nepřítel č. 1, má to však složité, každá její chyba je nepřáteli zveličována a zdůrazňována.

Klíčová slova

Bezpečnost; terorismus; Evropská unie; vnitřní bezpečnost; Evropská bezpečnostní strategie; hrozba; dezinformace

Analysis of the security situation in the European Union for the past 15 years

Abstract

The aim of this thesis is to analyze the changes in security for the EU over the past 15 years from the perspective of de facto deeds, various strata of the population, and experts. The thesis also considers the influence of other states on EU citizens and evaluation of changes in political argumentation. The method of text analysis was used to achieve this goal; looking at the literature of renowned experts, the analysis of European legislation, and the annual reports of EUROPOL.

This thesis contributes to the body of knowledge that examines how the attacks of September 11, 2001, have changed the current state of security measures in the EU. The work provides a chronological view of the period under review. The work also views the time since 2001 as a struggle with the external enemy. Through this evaluation, it is revealed that the enemy is not just external but also internal, as seen in the British attack on London in 2005. After 2010, criminals have increased threats to information and technology. At this time the EU is beginning to face its democratic principles and despite simpler ways to repress crime, these are unacceptable because of the EU's strict human rights principles. The principles (human rights) are emphasized in every document; however, criminals do not respect these principles. The evaluation suggests that the terrorist attacks happening today are occurring more frequently on local citizens. The lone wolf, an Islamic state-motivated individual who uses a simple but effective means, such as car bombings, are happening more often. There is a migration crisis that is exploited by populist groups for their own benefit. The misinformation is used to influence EU public opinion. The EU is facing the simultaneous challenges of combating hybrid threats, threat of misinformation, and terrorism. The EU must convince its own citizens that it is not enemy #1; however, that is very difficult as every mistake is exaggerated and emphasized by the enemy.

Key words

Safety; Terrorism; European Union; Internal Security; European Safety Strategy; Threat; Disinformation

Obsah

ÚVOD	7
1 TEORETICKÁ ČÁST	9
1.1 VYMEZENÍ POJMŮ	9
1.1.1 Bezpečnost	9
1.1.2 Terorismus	10
1.1.3 Nelegální migrace, migrant a tranzitní nelegální migrace.....	11
1.1.4 Organizovaný zločin	11
1.1.5 Dezinformace, Hoax a Fake news	12
1.1.6 Globální změna klimatu	12
1.1.7 Kybernetická kriminalita	13
1.2 VÝVOJ BEZPEČNOSTI (STŘEDOVĚK, SVĚTOVÉ VÁLKY, OCHRANA OBYVATELSTVA, VÝVOJ KRIZOVÉHO MANAGEMENTU, OSN, NATO, OBSE, EU, SMLOUVY PŘED 2001.....	13
1.2.1 Středověk.....	13
1.2.2 Světové války.....	13
1.2.3 Historie ochrany obyvatelstva v EU	14
1.2.4 Vývoj a historie krizového managementu	15
1.2.5 OSN.....	16
1.2.6 NATO	17
1.2.7 OBSE.....	17
1.2.8 EU	18
1.3 BEZPEČNOSTNÍ SITUACE V EU PŘED ÚTOKY 11. 9. 2001.....	19
1.3.1 Bezpečnostní smlouvy, úmluvy a platformy v EU.....	19
1.3.2 Mezinárodní úmluvy	20
1.3.3 Mimořádné události – války na Balkáně a Kavkazu.....	21
1.3.4 Mimořádné události – významné teroristické útoky	22
1.3.5 Bezpečnostní zájmy.....	23
1.3.6 Bezpečnostní prostředí.....	23
1.3.7 Bezpečnostní hrozby	24
2 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA	25
3 METODIKA	26
4 VÝSLEDKY	27
4.1 BEZPEČNOSTNÍ SITUACE V EU V LETECH 2001 AŽ 2009	27
4.1.1 Éra globálního terorismu.....	27
4.1.2 Bezpečnostní a obranné instituce, smlouvy a dokumenty v EU.....	30
4.1.3 Bezpečnostní zájmy – strategické cíle – ESS 2003	32
4.1.4 Bezpečnostní prostředí – ESS 2003	33
4.1.5 Bezpečnostní hrozby ESS 2003	34
4.1.6 Haagský program 2005 (2005/C 53/01).....	34
4.1.7 Zpráva o provádění Evropské bezpečnostní strategie 2009	35
4.1.8 EUROPOL	37
4.2 BEZPEČNOSTNÍ SITUACE V EU V LETECH 2010–2018.....	40
4.2.1 Bezpečnostní a obranné instituce, smlouvy a dokumenty v EU.....	40
4.2.2 Výroční zprávy Europolu.....	47
4.2.3 Mimořádné události.....	52

4.2.4	<i>Bezpečnostní hrozby</i>	54
5	DISKUZE A POSTŘEHY	60
5.1	<i>POUČENÍ Z VÁLEK</i>	60
5.2	<i>NEPŘESTAVITELNÉ SE STALO REALITOU</i>	60
5.3	<i>JAK REAGOVALA EU NA 11. ZÁŘÍ?</i>	61
5.4	<i>MĚLA EU POCIT, ŽE SE JÍ 11. ZÁŘÍ NETÝKÁ, NEBO?</i>	61
5.5	<i>HROZBA NENÍ POUZE TERORISMUS</i>	62
5.6	<i>OBDOBÍ KLIDU OD TERORISMU 2005 – 2015 (2011)</i>	62
5.7	<i>EUROPOL A JAK SE VYVÍJÍ TRESTNÁ ČINNOST</i>	62
5.8	<i>JAK SE VYVÍJÍ TERORISMUS OD LONDÝNA</i>	63
5.9	<i>CO SE STALO V ROCE 2015</i>	63
5.10	<i>PŘICHÁZÍ NOVÉ HROZBY</i>	64
5.11	<i>ZHODNOCENÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY</i>	65
6	ZÁVĚR	67
	LITERATURA	69
	SEZNAM ZKRATEK	81

Úvod

Bezpečnostní situace v České republice je víceméně přímo úměrná bezpečnostní situaci v Evropě. To, co se týká Evropy, týká se České republiky. Je to právě proto, že jsme součástí Evropské unie (dále jen EU) a Severoatlantické aliance (dále jen NATO). Musíme si narovinu říct, že bezpečnostní situace v našem regionu se rapidně změnila po bezprecedentních útocích na světové obchodní centrum v New Yorku. Právě 11. září 2001 se svět změnil. Před těmito útoky si nikdo nedokázal představit tak obrovské teroristické zasažení západního světa. Díky moderním technologiím byla tato událost živě přenášena do všech kontinentů. Všichni moji známí přesně vědí, co v tento den dělali, kde byli, když se informaci dozvěděli. Já dodnes vím, že jsem byl na čerpací stanici v Bruntále, kde jsem zahlédl komentované zpravodajství české televize a viděl neuvěřitelné záběry narážejících letadel do World Trade Centra (dále jen WTC). Dodnes také vím, že tuto událost živě komentoval Zdeněk Velíšek. Měl jsem pocit, že se koukám na ukázkou z nově natočeného katastrofického filmu.

Po 11. září se vše změnilo. Začala válka s terorismem. Tuto válku vyhlásil americký prezident George W. Bush. Nešlo však jen o využití konvenčních prostředků proti teroristickým organizacím. Především se změnil pohled na bezpečnost v konkrétních zemích. Po těchto útocích svět zjistil, že používaná bezpečnostní strategie pro boj proti terorismu měla zásadní slabá místa. Velmi špatně fungovala spolupráce zahraničních zpravodajských služeb a vnitřních bezpečnostních složek. Zpravodajské služby, které působily v zahraničí, měly velmi dobře zmapovaná rizika a rizikové osoby. Problém však nastal ve chvíli, kdy se tato rizika přesunula na území USA. V tomto okamžiku přešlo toto riziko na vnitřní bezpečnost složky. Vzhledem k tomu, že komunikace mezi těmito složkami nefungovala dobře, potřebné informace se mezi těmito institucemi (CIA a FBI) nepředávaly kvalitně, rizikové osoby se úřadům jednoduše ztratili na jejich území. Proto se mohlo stát, že zpravodajskou službou vytipovaný potenciální terorista byl na území USA brán jako bezúhonný občan a turista. Paradoxně se o něm vědělo více, když pobýval v zahraničí. Toto je zjednodušený příběh události 11. září 2001. Samozřejmě si tuto nedbalost USA a celé světové společenství uvědomili a začali pracovat na nápravě. A právě tato skutečnost naprosto změnila celosvětové pojetí bezpečnosti. Zjistilo se, že bez zasažení občanských svobod nevinných lidí to půjde těžko. Právě proto jsem se rozhodl prostudovat vývoj bezpečnostní situace v Evropě od 11. září 2001 do současnosti. Při

studování bezpečnostních dokumentů z období před a po 11. září je vidět, jak zásadně se pojetí a témata bezpečnosti změnila.

Terorismus je však pouze jedna z hrozeb, které se za poslední dvě dekády rozvinuly. Stále propracovanější a dostupnější systémy, kterými můžeme dostat hromady nefiltrovaných informací k velkému počtu lidí, umožňují šířit mnohdy nepravdivé informace, které se však tváří jako informace zaručené a tím ovlivňují obrovské masy lidí. Vznikl nový pojem pro dezinformace, tzv. fakenews, které začaly využívat nejenom jedinci s touhou ovlivnit několik desítek lidí, ale i vlády států, představitelé politických stran a kandidátů na ústavní funkce. Lidé touží po senzacích. Mnohdy raději uvěří fantastické zprávě o bezpečnostní hrozbě než zprávě, která tolik bombastiky nepřináší, ale je pravdivá. A politici? Těm jde především o volební preference. Ve chvíli, kdy touha po volebním vítězství převáží nad etikou, začne takový politik působit na první signální občana a s vidinou profitu přiživovat onu nepodloženou a lživou zprávu. Ono totiž není nijak postižitelné, když místo informace typu, včera jsem viděl Frantu, jak zabil Petra řeknu, že včera jsem potkal kamaráda, který tvrdil, že viděl Frantu, jak zabil Petra, nevím, jestli je to pravda, ale mělo by se to minimálně vyšetřit. A o to víc, pokud je Franta ze Sýrie.

V neposlední řadě roste vliv Číny a především Ruska. S růstem elektronické komunikace roste i snaha Ruska destabilizovat demokratické prostředí v USA, Evropě i České republice. Dnes jsme svědky rozpolcenosti našich politických elit. Jedni Rusko a Čínu bezmezně brání, jezdí tam více než k našim partnerům z EU a NATO a podporují různé dezinformace pocházející právě z těchto států. Rádi shazují zprávy zpravodajských služeb vlastního státu a chovají se jako nastrčení agenti oněch mocností. Bohužel se jedná o vrcholné představitele státu. Druzí nemohou těmto státům přijít na jméno, vidí v nich hrozbu a snaží se vyvracet ona lživá tvrzení.

1 Teoretická část

V teoretické části se zabývám situací před sledovaným obdobím – bezpečnostní situací před útoky 11. září 2001. Od vymezení pojmů, přes definice zásadních bezpečnostních témat a událostí, historii důležitých bezpečnostních organizací, historii ochrany obyvatelstva, balkánské události, terorismus, organizovaný zločin a migraci, po bezpečnostní prostředí a hlavní hrozby.

1.1 Vymezení pojmů

V této části vymezuji zásadní pojmy, které rezonovaly před sledovaným obdobím a rezonují až dodnes.

1.1.1 Bezpečnost

Bezpečnostní rozumíme stav, kdy jsou maximálně eliminovány hrozby pro jakýkoliv objekt a jeho zájmy. Tento objekt je zároveň k eliminaci hrozeb vybaven efektivními prostředky. Evropská unie se může pyšnit faktem, že už více než 70 let neproběhl žádný válečný konflikt na jejím území. Nic také nenaznačuje, že by se měla situace změnit. Skvělou zprávou, kterou dnes málo doceňujeme, je i to, že není na obzoru žádná vnitřní, mezistátní válečná hrozba v rámci EU. Známe různé formy bezpečnosti. (Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.)

Národní bezpečnost

Stav, kdy národní stát není ohrožen na svrchovanosti, územní celistvosti, politickém uspořádání a vnitřního pořádku, případně bezpečnosti, zdraví a životy občanů, majetku a životního prostředí. Národní stát musí být zároveň schopen a ochoten případnou hrozbu ohrožení bezpečnosti rozpoznat a eliminovat jej. (MV ČR, 2016)

Vnitřní bezpečnost

Rozumíme stav, kdy jsou eliminovány hrozby ohrožující stát zevnitř. V demokratickém zřízení mohou těmito hrozbami být různé extrémistické organizace, masová kriminalita, korupce, ekonomická kriminalita nebo vysoká míra organizovaného zločinu. (Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.)

Vnější bezpečnost

Rozumíme stav, kdy jsou maximálně eliminovány vnější rizika pro stát. (MV ČR, 2016)

Ekonomická bezpečnost

Jedná se o stav, kdy není ohrožena ekonomika státu, případně seskupení států. Tím také není ohrožena akceschopnost k zajištění obranných a jiných bezpečnostních kapacit a konkurenceschopnosti. (MV ČR, 2016)

Enviromentální bezpečnost

Je stav, kdy vzájemné působení lidí a ekologických systémů směřuje k dlouhodobé udržitelnosti tohoto stavu a tím jsou minimalizovány hrozby spojené s životním prostředím. (Obrana a strategie, 2004)

1.1.2 Terorismus

Slova, od kterých je pojem terorismus odvozen, můžeme nalézt v latině, konkrétně ve slovech terror či terroris, což znamená nahánět strach, zastrašovat, případně děsit apod. (Sedláček, 2011).

Problémem však není etymologicky definovat terorismus jako slovo, větší neshody a obtíže představuje vymezení terorismu jako odborného, případně právního pojmu. Odborníci na toto téma vyjadřují spíše skepsi k zobecnění a jednotné definici terorismu. Spíše uvažují nad definicí více typů různých terorismů. (Obrana a strategie, 2004)

Například Maxmilián Strmiska pojal politický terorismus (nevidí jako vhodné spojování polického terorismu a terorismu jako obecného pojmu) jako politicky motivovanou a zdůvodňovanou metodu systematického, nejčastěji ozbrojeného násilí, které nerespektuje válečné konvence. Cílem je psychologický efekt, který překračuje okruh obětí a svědků samotného útoku. Samotný efekt fyzického zasažení je až druhořadý. Nejdůležitější je efekt zastrašování, terorizování a celkové vyvolání hrůzy a vše toto zprostředkovat co nejširšímu publiku. Nemusí to však být jediná součást plánu a není vždy dominantní. (Strmiska, 2001)

V současné době a světě nám tato definice přijde trefná a logická. Tuto problematiku je však potřeba vidět v delším časovém období. Ne vždy bylo možné takto pojem terorismu definovat. V průběhu času se hlavní významy měnily. První zmínka o „régime de la

terreur“ je datována do dob Velké francouzské revoluce, kde jím byl označován paradoxně státní systém k prosazení pořádku po předešlém období anarchistických nepokojů a povstání. V mínění jeho vykonavatelů např. M. Robespeirra bylo paradoxní jeho spojení s ideálem cnoti a demokracie. Už na konci 19. století se však pojmem terorismus označovaly protistátní aktivity jako atentáty na osoby z vládnoucí třídy. V počátcích 20. století byl pojem terorismu užíván pro způsoby balkánských nacionalistických hnutí. Ve 30. letech téhož století se vrací označování terorismu pro metody útlaku v totalitních státech – fašistická Itálie, nacistické Německo, komunistický Sovětský svaz. (Obrana a strategie, 2004)

1.1.3 Nelegální migrace, migrant a tranzitní nelegální migrace

- Nelegální migrací rozumíme neoprávněný pobyt, vstup a vycestování na nebo ze suverénního státu. (Zákon č. 326/1999 Sb.)
- Osoba, která takto porušuje zákon se nazývá nelegální migrant. Jedná se o cizince, který vstupuje na území státu bez platných, tento přechod povolujících dokladů, nebo neoprávněně v daném státě pobývá. Důvody tohoto vstupu a pobytu mohou být různé. Primárně je můžeme rozdělit na ekonomické migranty nebo uprchlíky. (Nelegální migrace, 2019)
- O tranzitní nelegální migraci se jedná v případě, že nelegální migrant vstupuje na území cizího státu bez povolení ke vstupu a pobytu, ale bez zájmu na tomto území dlouhodobě setrávat. Jeho zájmem je přesun do cílové země. (Nelegální migrace, 2019)

1.1.4 Organizovaný zločin

Organizovaným zločinem rozumíme vyvíjení trestné činnosti jako primárně ziskové aktivity obvykle zapojené do struktury nabídky a poptávky ve společnosti. Jsou s ní spojené i činnosti zabezpečovací a krycí. Subjektem těchto nelegálních aktivit bývá strukturně a hierarchicky uspořádaná skupina, případně organizace. Ta primárně vznikla za účelem zisku z nelegální trestné činnosti. Klasickým znakem je dělba funkcí a úkolů jednotlivých členů skupiny, organizace. (Scheinost a Netík, 2010)

Vyšším vývojovým stupněm organizovaného zločinu, rozvinutý organizovaný zločin, rozumíme stav, kdy skupina či organizace izoluje své vůdce od výkonu nelegální trestné činnosti, funguje na mezinárodním poli, diverzifikuje svou činnost, vytváří monopoly, zdatně legalizuje zisky z nelegální činnosti, je členem oficiálních, mnohdy bohulibých společenských struktur a má velkou schopnost sebeobnovení. (Cejp, 2004)

1.1.5 Dezinformace, Hoax a Fakenews

Jedná se o významově se překrývající pojmy, které se liší spíše způsobem zveřejnění.

- Dezinformací rozumíme falešnou, lživou či klamnou informaci, která je vypuštěna s cílem ovlivnit názor a úsudek jednotlivce, skupiny lidí, případně celé společnosti. Významově je podobná Fakenews, Hoaxu nebo konspiraci. (Nutil, 2018)
- Hoaxem rozumíme nepravdivou, podvodnou, mystifikační, varovnou či žertovnou zprávu. Mnohdy se šíří formou spamu jako nevyžádaná zpráva a vyzývá k dalšímu šíření. (Nutil, 2018)
- Fakenews, dnes velmi aktuální výraz, používaný často právě Těmi, kteří rádi Fakenews využívají. Ve své podstatě se jedná o dezinformace, které jsou však šířeny prostřednictvím tradičních a internetových médií a sociálních sítí s cílem získat politický nebo finanční zisk. Nejedná se však o někým nepochopené, ale zjevné parodie či satiru, a to ani v případě, že ti, kteří je nepochopili, je za Fakenews vydávají. (Nutil, 2018)

1.1.6 Globální změna klimatu

Globální změna klimatu se projevuje řadou jevů. Jedním z těchto jevů je i zvýšení průměrné globální teploty, tento jev se nazývá globální oteplování. Důvodem změny klimatu je emise skleníkových plynů a tím i jejich vysoký obsah v ovzduší. Můžeme si to představit jako přidání dalšího skla do skleníku. Technicky to znamená, že Země do vesmíru vrací o necelý jeden watt/m² méně tepla, než získá ze Slunce. Tyto změny jsou považovány za jednu z vůbec nejvážnějších celosvětových hrozeb pro životní prostředí. (Barros, 2006)

1.1.7 Kybernetická kriminalita

Jedná se o trestnou činnost, v níž figuruje počítač případně větší množství počítačů jako prostředek nebo předmět pro její páchaní. S tímto pojmem úzce souvisí další definice spjaté s kybernetickou bezpečností. Jednou z nich je Informační bezpečnost. Jde o multidisciplinární obor, komplexně pohlížející na problematiku ochrany informací od jejich vzniku, ukládání, přenosu až po likvidaci. Zabývá se postupy vedoucími ke snížení rizik při nakládání s daty. Na informační bezpečnost samozřejmě navazuje Informační kriminalita, kterou rozumíme trestnou činnost vedoucí k nedovolenému nakládání s daty s cílem získat neoprávněnou výhodu. (Jirovský, 2007)

1.2 Vývoj bezpečnosti (středověk, Světové války, ochrana obyvatelstva, vývoj krizového managementu, OSN, NATO, OBSE, EU, smlouvy před 2001

Tato část popisuje vývoj světové a evropské bezpečnosti od středověku po začátek sledovaného období 11. září 2001. Zde popisují zásadní bezpečnostní události jako světové války, vývoj krizového managementu, vznik Organizace spojených národů (dále jen OSN), NATO, EU a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (dále jen OBSE).

1.2.1 Středověk

Jedni z prvních teroristů – zabijáků byli v 11. století muslimští fanatici zvaní Asasíni, kteří páchali atentáty na své křesťanské, ale i muslimské nepřátele. Ohrožená církev zase využívala proti svým nepřítelům inkviziční soudy, kterými likvidovala své odpůrce, později tímto způsobem získávala majetek, který jí patřil po odsouzení dotyčného majetného člověka. (Foltin a Řehák, 2005)

1.2.2 Světové války

Světové války patří k nejzásadnějším bezpečnostním událostem 20. století. Právě válečné hrůzy a události donutily světové společenství k reakcím v podobě nastavení pravidel bezpečnosti při válečných i neválečných konfliktech.

První světová válka

Záminkou rozpoutání 1. světové války se stal atentát na rakouského následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este 28. června 1914. Měsíc po tomto incidentu vyhlásilo

Rakousko-Uhersko válku Srbsku. Příčiny je třeba hledat jinde. Především v soupeření Německa a Velké Británie na moři, kdy Německo začalo zvyšovat svůj námořní vliv, což Británii nehrálo do karet proto, že narušovalo její zásadu o síle britského námořnictva převyšující sílu dvou následujících nejsilnějších mocností. Válka skončila 11. listopadu 1918. Spojenci utrpěli 52,3 % ztrát z celkově více než 42 milionů mobilizovaných vojáků (5 milionu zemřelých, 12 milionu raněných a 4 miliony zajatých a nezvěstných). Ústřední mocnosti utrpěli 67,4 % ztrát z celkových necelých 23 milionů (3,4 milionu zemřelých, 8,4 milionu raněných a 3,6 milionu zajatých a nezvěstných). (Šajtar, 2018)

Druhá světová válka

Druhá světová válka vypukla 1. září 1939 napadením Polska Německem a skončila 2. září 1945, kdy kapitulovalo Japonsko po událostech shoení prvních a posledních atomových bomb na Nagasaki a Hirošimu. V roce 1941 napadlo Japonsko americký přístav Pearl Harbor, a tím USA vtáhlo do války. Dá se říct, že se jednalo o jeden ze zásadních milníků války. Tato válka je nejkrvavějším konfliktem v dějinách. V jejím důsledku zemřelo 50-80 milionů lidí, z toho až 50 milionů civilistů (SSSR – 25 milionů, Čína – 20 milionů, Polsko – 6 milionů, což byla pětina populace Polska, Německo – 6,5 až 8 milionů, Japonsko – 3 miliony, Francie – 0,6 milionu, USA a Británie – 0,5 milionu. V důsledku holokaustu zemřelo 6 milionů Židů. Nejvíce, 3 miliony, z Polska a 1 milion ze SSSR. (Handl, 2016)

1.2.3 Historie ochrany obyvatelstva v EU

Myšlenka integrace v Evropě se velmi těžko prosazovala. Měla vždy bezpečnostní a obranný charakter. Po zkušenostech z událostí 2. světové války vznikla v roce 1948 Západoevropská unie (dále jen ZEU), která však byla upozaděna a nahrazena vznikem NATO. Po počátečním úspěchu Evropského společenství uhlí a oceli vznikl v polovině 50. let projekt Evropského obranného společenství, který však nebyl nikdy ratifikován. Až do 80. let se myšlenka na společnou bezpečnostní politiku občas vynořila, ale bez větších úspěchů. Po konci Studené války a stále touze o vytvoření Evropského pilíře provázaného s EU a NATO se začala právě v 80. letech obnovovat činnost ZEU. V roce 1993 byla přijata Smlouva o Evropské unii, tzv. Maastrichtská smlouva, do které byla zahrnuta Společná zahraniční a bezpečnostní politika. To umožnilo jednotné vystupování EU ke všem bezpečnostním otázkám a událostem na mezinárodním poli. Po událostech v Kosovu proběhl v roce 1998 společný summit Velké Británie a Francie v St. Malo, kde

bylo rozhodnuto o nutnosti zefektivnění a posílení Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (dále jen SZBP) a vojenských schopností. (Bříza, 2014)

EU vytvořila nástroj pro zvládání závažných mimořádných událostí a teroristických útoků, tzv. Mechanismus společenství pro civilní ochranu. (EU2001/792/ES, EUROATOM, 2001)

1.2.4 Vývoj a historie krizového managementu

Krizový management jako termín byl prvně použit v roce 1962 v době karibské krize, kdy Sovětský svaz umístil na ostrov Kuba operačně taktické rakety schopné nést i jadernou hlavici. Tato událost zapříčinila otevřený konflikt mezi USA a SSSR a nebylo daleko k jaderné válce. A právě pracovní kolektiv tehdejšího prezidenta USA J. F. Kennedyho se pracovním názvem Crisis Management, jehož úkolem bylo omezit rizika vedoucí k otevřenému vzájemnému konfliktu. Tento termín poté převzalo NATO a používalo jej po celou dobu studené války pro řešení a urovnávání vojenských konfliktů mezi NATO a Varšavskou smlouvou. A právě krizový management se podílel na řešení závažných konfliktů a urovnávání napětí. (Antušák a Vilášek, 2016)

Další změny v chápání krizového managementu se datují do 60. a 70. let 20. století. V roce 1967 byla přijata Harmelova doktrína o souběžném udržování dostatečné obrany a úsilí o snížení napětí mezi Východem a Západem. V roce 1969 vyhlásila východoněmecká vláda vedená kancléřem Willy Brandtem Ostpolitik – východní politiku s cílem lepších vztahů východní Evropy a SSSR. V Helsinkách roku 1975 byl podepsán Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (dále jen KBSE), který určil nová pravidla pro diskuzi o lidských právech a zavedl nástroje ke zvýšení důvěry mezi Východem a Západem. Tyto a další významné události formovala vývoj vztahů mezi Východem a Západem a tím i vývoj krizového managementu v 80. letech 20. století. V roce 1987 byla oběma mocnostmi podepsána Washingtonská smlouva o odstranění raket středního doletu po celém světě, která opět snížila napětí ve světě. Další významnou událostí zvolení Michaila Gorbačova generální tajemníkem ÚVKSSS roku 1985. To vedlo k jednání v roce 1989 mezi 23 státy NATO a Varšavské smlouvy o snížení stavu konvenčních sil v Evropě. Toto všechno vedlo až k pádu berlínské zdi a sametové revoluci v Československu. (Antušák a Vilášek, 2016)

Dalším průlomem vývoje krizového managementu byl rok 1991, kdy Varšavská smlouva v Praze ukončila svou činnost. Téhož roku zveřejnilo NATO novou strategickou koncepci a Deklaraci o spolupráci. Nová role NATO v oblasti zvládání krizí změnila i chápání pojmu krizový management tak, že způsob zvládání krize se kromě vojenských hrozeb týká i událostí nevojenského charakteru. (Antušák a Vilášek, 2016)

1.2.5 OSN

1.1.1942 podepsala koalice protifašistických států Deklaraci Spojených národů a byla základem pro vznik Organizace spojených národů. OSN byla založena podpisem kolektivní smlouvy (51 států vč. ČSR) – Charta spojených národů 26.6.1945 a oficiálně vznikla 24.10.1945, kdy charta vstoupila v platnost. Tím nahradila původní organizaci Společnost národů vzniknuvší po 1. světové válce. Cílem OSN je udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, rozvíjení rovnoprávných a přátelských vztahů mezi národy, jejich sebeurčení a podpora kulturní, hospodářskou a humanitární spolupráci. Dnes má OSN 193 členů. Pod záštitou OSN byly uskutečněny četné mírové operace, díky nimž se podařilo urovnat řadu mezinárodních i vnitrostátních konfliktů. (Universum, 2006)

Hlavními orgány OSN jsou:

- Valné shromáždění OSN, které je složené ze všech členů s jedním platným hlasem. Schází se každoročně, nebo při svolání zvláštního zasedání. Řeší otázky, které má v pravomoci a vydává rezoluce OSN. Důležité otázky je nutné rozhodnout dvoutřetinovou většinou, ostatní prostou většinou. (Universum, 2006)
- Rada bezpečnosti OSN, jejíž hlavním úkolem a odpovědností je udržování mezinárodní bezpečnosti a míru a má s tím spojené pravomoci včetně rozhodování o kolektivních, pro všechny členy závazných, opatřeních. Má celkem 15 členů, z toho je 5 stálých, konkrétně Čína, Francie, Rusko, USA, Spojené království a 10 volených. (Universum, 2006)
- Hospodářská a sociální rada má 54 členů a jejími hlavními tématy jsou hospodářství, kultura, výchova, zdravotnictví, aj. Dává doporučení Valnému shromáždění, členským státům a přidruženým organizacím. (Universum, 2006)

- Poručenská rada, která dozorovala nad poručenskou soustavou, vytvořenou na základě Charty OSN. Poručenská soustava spravovala a kontrolovala některá nesamostatná území, která byla podrobena tomuto režimu zvláštními úmluvami. Celkem se jednalo o 11 území, která však postupně nabylo nezávislosti, proto rada v roce 1994 pozastavila svou činnost. (Universum, 2006)
- Mezinárodní soudní dvůr v Haagu, hlavní soudní dvůr OSN, řešící spory předložené státy. (Universum, 2006)
- Sekretariát OSN v čele generálním tajemníkem OSN, který má za úkol, mimo to, že je hlavním správním úředníkem, závažné politické a diplomatické úkoly při řešení mezinárodních konfliktů. (Universum, 2006)

1.2.6 NATO

NATO je vojenská a politická organizace s cílem zajistit kolektivní obranu jeho členů s akcentem na zachování míru a demokracie v oblasti severního Atlantiku. NATO vzniklo v roce 1949 jako reakce na riziko rozšíření vlivu Sovětského svazu. Po 2. světové válce byla Evropa v bídě, proto mezi lety 1947–1952 vznikl Marshallův plán, který poskytl finanční prostředky ke stabilizaci ekonomiky států západní Evropy. NATO v tomto zajišťovalo bezpečné prostředí pro rozvoj demokracie a hospodářského růstu. Marshallův plán a NATO fungovali jako spojené nádoby. Všechny 28 členských států včetně ČR má rovnocenný hlas. Rozhodnutí aliance musí být konsenzuální a jednohlasná. Demokracie, dodržování lidských práv a právní stát jsou hodnoty, na kterých je aliance založena, a které musí uznávat všichni členové. NATO má svá politická a vojenská ústředí a integrovanou strukturu vojenského velení. Jednotky však z většiny nepatří samotné alianci, ale zůstávají pod přímým velením svých států do doby, než se členové rozhodnou pro jejich použití v řešení úkolů NATO. (Co je NATO, 2012)

1.2.7 OBSE

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě byla založena v roce 1975 na základě podpisu Helsinského závěrečného dokumentu (Helsinki Final Act). Jedná se o největší bezpečnostní regionální platformu světa s 57 účastnickými státy mimo jiné z Evropy, Severní Ameriky a Střední Asie. Jedná se o hlavní nástroj krizového managementu, prevence konfliktů, včasného varování a obnovy po konfliktech. Účastnické státy mají rovnocenné postavení a rozhodnutí přijímají na základě shody. Přístup OBSE

k bezpečnosti je komplexní s aktivitami ve 3 dimenzích – lidskoprávní, politicko-bezpečnostní a ekonomicko-environmentální. K dosažení cílů má OBSE tři instituce, Úřad OBSE pro demokracii a lidská práva (dále jen ODIHR), Vysoký komisař pro národnostní menšiny, Představitel pro svobodu médií (dále jen RFoM). Pro práci pro dosažení svých cílů a aktivní přítomnost v zemích fungují polní mise OBSE, které asistují dle specifických mandátů a konkrétních potřeb zemí. Pro vyšší parlamentní zapojení do aktivit OBSE bylo ustaveno Parlamentní shromáždění OBSE, ve kterém jsou zastoupeny parlamentní delegace všech účastnických zemí. V ČR sídlí Dokumentační středisko OBSE v Praze, které zajišťuje přípravu každoroční Ekonomické a environmentální fórum OBSE, slouží jako výzkumné místo a plní archivační funkci. (Česká republika a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), 2019)

1.2.8 EU

Za počátek Evropské unie lze pokládat vznik Evropského společenství uhlí a oceli v roce 1950. Důvodem pro vznik tohoto společenství bylo ukončení krvavých válek mezi sousedy, které vyvrcholili druhou světovou válkou a tím zajistit trvalý mír. Zakládajícími členy bylo šest zemí: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko. Dalším stupněm evropské integrace je Evropské hospodářské společenství vzniklé na základě podpisu Římské smlouvy v roce 1957. 1. ledna roku 1973 se společenství poprvé rozrůstá o Dánsko, Irsko a Spojené království. V roce 1979 se poprvé volí přímo do Evropského parlamentu, který zvyšuje svůj vliv v evropských záležitostech. V těchto letech se zvyšuje tlak na ochranu životního prostředí, proto EU přijímá předpisy na jeho ochranu a zavádí zásadu, že znečišťovatel platí. V roce 1980 se unie rozrůstá o desátého členu Řecko a o pět let později přistupuje Portugalsko a Španělsko. V roce 1986 je podepsán Jednotný evropský akt, kterým se zakládá šestiletý program pro řešení volného trhu mezi státy EU, tou se zakládá jednotný trh. V roce 1990 se sjednocuje Německo. V roce 1993 je jednotný trh hotov. Platí volný pohyb zboží, služeb, osob a peněz. V téže roce je podepsána smlouva o EU (Maastrichtská smlouva). V roce 1999 je podepsána Amsterodamská smlouva. Finsko, Rakousko a Švédsko přistupují v roce 1995. Začínají platit Schengenská dohoda umožňující volné cestování v rámci EU. Po 11. září 2001 posilují země EU spolupráci v boji proti kriminalitě. V roce 2004 vstupuje do EU 10 nových států vč. ČR. O tři roky později další 2. V roce 2009 začíná platit Lisabonská smlouva. V roce 2012 získává EU Nobelovu cenu míru. V roce 2013 přistupuje 28. člen Chorvatsko. V roce 2014 je do Evropského parlamentu zvoleno větší množství

euroskeptiků. Po rozmachu extremismus v muslimských zemích čelí Evropa náporu mír hledajících uprchlíků z těchto zemí. (Historie Evropské unie, 2019)

Dnešní podoba Evropské unie je taková, že ač všechny členské státy jsou nezávislé a svrchované, v určitých oblastech spojili svou svrchovanost, v nichž je smysluplná spolupráce. Konkrétně to znamená, že některé pravomoci svěřili společným orgánům tak, že se nich demokraticky rozhoduje na úrovni EU. Těmito orgány jsou: Evropský parlament, zastupující občany EU a je přímo volený, Evropská rada tvořená hlavami členských států EU, Rada, která zastupuje vlády členů EU, Evropská komise zastupující zájmy celé EU. (Evropská unie, 2018)

1.3 Bezpečnostní situace v EU před útoky 11. 9. 2001

V této části se věnuji bezpečnostním smlouvám, úmluvám a platformám v EU i na mezinárodním poli. Dále bezpečnostnímu prostředí, hrozbám a zájmům v Evropě. Popisují Balkánské a Kavkazské války, teroristické útoky na evropském území.

1.3.1 Bezpečnostní smlouvy, úmluvy a platformy v EU

Evropská unie byla vybudována především s cílem o zajištění míru po 2. světové válce. Za poslední čtyři dekády vedly aktivity členských států EU k vytvoření komplexních, formálních a neformálních opatření k potlačování terorismu. Za zahájení boje proti kriminalitě a konkrétně terorismu můžeme považovat platformu TREVI (Terorisme, Radikalisme, Extremisme, Violence Internationale) v roce 1975. Platforma sloužila k setkávání policejních týmů členských států s cílem prohloubit spolupráci v boji proti teroru. Platforma velmi pomohla k vytvoření pravidel pro Evropu bez hranic z hlediska bezpečnosti a vyústila v Dublinskou úmluvu (1990), která se dá považovat za základ azylové a imigrační politiky v EU. (Filipec, 2017)

V roce 1975 ministři spravedlnosti na své schůzce přišli s myšlenkou sjednání protiteroristické úmluvy, která byla o rok později schválena jako Evropská úmluva o potlačení terorismu – Štrasburská úmluva, schválena členskými státy 27. 1. 1977. V ČR platná od 15. 7. 1992. (David a Malacka, 2005)

Třetím vzniklým pilířem byla v roce 1993 Maastrichtská smlouva, do které spadaly otázky vnitra a justice a přešla pod ní i platforma TREVI. S ohledem na zvýšené nároky na bezpečnost spojené s odstraňováním hranic vznikl dnešní Europol (1994), původně

Drug Unit – protidrogová jednotka, která poté úplně převzala činnosti TREVI. Europol se zabýval všemi závažnými kriminálními činy včetně terorismu. Další změnu přinesl vznik Amsterodamské smlouvy v roce 1999, která si vytyčila ambiciózní cíl, že do pěti let EU vytvoří Prostor svobody, bezpečnosti a práva. (Filipec, 2017)

V rámci EU byla dále přijata Deklarace o financování terorismu (1993) a Deklarace o terorismu (1995) (Foltin a Řehák, 2005)

28. 4. 1999 vydala Evropská komise rozhodnutí č. 1999/352/ES o zřízení Evropského úřadu pro boj proti podvodům (dále jen OLAF) s cílem ochránit finanční zájmy Společenství a bojovat proti podvodům, korupci a všem jiným protiprávním činnostem poškozujícím finanční zájmy společenství. (EU1999/352/ES, ESUO, Euratom, 1999)

1.3.2 Mezinárodní úmluvy

Dnes existuje 12 mezinárodních úmluv řešících různé znaky terorismu a cesty k boji proti němu (Šturma et al., 2003):

- Tokijská úmluva 1963 o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě civilních letadel. 23. 5. 1984 v ČSSR přijata jako vyhláška č. 102/1984 Sb., (Vyhláška č. 102/1984 Sb., 1984)
- Haagská úmluva 1970 o potlačení protiprávního zmocnění se letadel. V ČSSR ratifikována 6. 4. 1972 - vyhláška FMZV č. 96/1974 Sb., (Vyhláška č. 96/1974 Sb., 1974)
- Montrealská úmluva 1971 o potlačení protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví. V ČSSR ratifikována 10. 8. 1973 – vyhláška FMZV č. 16/1974 Sb., (Vyhláška č. 16/1974 Sb., 1974)
- New Yorská úmluva 1973 o zabránění a trestání trestných činů proti osobám používajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců. V ČSSR platná od 21. 2. 1977 – vyhláška FMZV č. 131/1978 Sb., (Vyhláška č. 131/1978 Sb., 1978)
- Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí (New York, 1979). V ČSSR platná od 26. 2. 1988 – vyhláška FMZV č. 36/1988 Sb., (Vyhláška č. 36/1988 Sb., 1988)

- Vídeňská úmluva 1979 o fyzické ochraně jaderných materiálů. V ČSSR platná od 8. 2. 1987 – sdělení MZV č. 114/1996 Sb., (Sdělení č. 114/1996 Sb., 1996)
- Římská úmluva 1988 o potlačení protiprávních činů proti bezpečnosti námořní plavby. V ČR zatím nepřijata.
- Doplněk Montrealské úmluvy 1988 – Protokol o potlačování protiprávních činů násilí na letištích sloužících mezinárodnímu civilnímu letectví. Platnost v ČR 18. 4. 1990 – sdělení FMZV č. 138/2002 Sb., (Sdělení č. 138/2002 Sb.m.s., 2002)
- Římský protokol 1988 o potlačení nezákonných činů proti bezpečnosti pevně ukotvených plošin v pevninské mělčině. V ČR zatím nepřijat.
- Úmluva o značkování plastických trhavin pro účely jejich identifikace (1991). V ČR platná od 21. 6. 1998
- Úmluva o bezpečnosti pracovníků OSN a přidruženého personálu (1994).
- Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických bombových útoků (1997). V ČR platná od 23. 5. 2001 – sdělení MZV č. 80/2001 Sb., (Sdělení č. 80/2001 Sb.m.s., 2001)

1.3.3 Mimořádné události – války na Balkáně a Kavkazu

Ač někteří Evropané mohou tyto konflikty považovat za nedůležité, faktem je, že v době, kdy se EU institucionalizovala, probíhaly velmi ostré kavkazské a balkánské konflikty. Tyto konflikty mohli Evropanům připadat příliš vzdálené. Mějme však na paměti, že 1. světová válka propukla právě na Balkánském poloostrově. (Friedman, 2015)

Balkánské války

V rámci Evropy rezonovali před 11. zářím především události v bývalé Jugoslávii. Jednalo se o nejhorší evropský válečný konflikt od 2. světové války. Po smrti Tita se začalo znovuobjevovat nacionalistické smýšlení národů bývalé Jugoslávie. Po konci studené války se začal vypouštět tlak, který na Balkáně dlouho vřel. (Friedman, 2015)

Snahy o nezávislost propukly ve velmi krvavý konflikt, plný utrpení, válečných zločinů a genocidy. V té době bezpečnou zónu chránící jednotky UNPROFOR nedokázaly

zabránit masakru bosňáckých mužů a chlapců srbskými jednotkami v Srebrenici. (Thomas a Mikulan, 2008)

V roce 1999 vydala Rada EU společný postoj o podpoře demokratických sil ve Svazové republice Jugoslávie, ve kterém mj. zmiňuje důležitost podpory a komunikace s demokraticky smýšlejícími silami a jejich představiteli ze Srbska a Černé hory. (Společný postoj č. 1999/691/SZBP, 1999)

Kavkazské války

Kavkaz má kolem sebe tři mocnosti, Turecko, Írán a Rusko. Všechny měly v určité době zájem získat Kavkaz pod svou kontrolu. Pro Rusko byl Kavkaz životně důležitý, protože chrání vstup do nitra Ruska. Po válce bylo umožněno Arménům přestěhování na území Ázerbájdžánu na Náhorní Karabach. V roce 1992, po osamostatnění Arménie a Ázerbájdžánu, vzrostlo mezi těmito státy napětí, které vyústilo v útok Arménie na Náhorní Karabach. Oba státy, vybavené sovětskou technikou, tím vstoupili do války. 800 tisíc Azerů a 250 tisíc Arménů muselo uprchnout. Válka trvala do roku 1994 a přinesla 30 tisíc mrtvých Azerů a 6 tisíc zabitých Arménů. Po válce se však konflikt neurovnal, rezoluce OSN jsou ignorovány a hranice jsou plné aktivních ostřelovačů. (Friedman, 2015)

1.3.4 Mimořádné události – významné teroristické útoky

V roce 1995 proběhl do té doby nejkrvavější útok islamistů. Ve stanici metra St. Michel v centru Paříže zaútočili islámští fundamentalisté a zabili 7 lidí a 90 dalších zranili. (Eichler, 2010)

V roce 1995 vypustila japonská sekta Óm šinrikjó nervový plyn sarin, který usmrtil 12 lidí, dalších několik tisíc bylo zraněno nebo mělo zdravotní problémy. Díky špatné přípravě útoku a nedostatečnému rozptýlení plynu bylo obětí podstatně méně, než být reálně mohlo. (Daneš, 2003)

V roce 1999 proběhly čtyři velké teroristické útoky. 70 mrtvých a 140 zraněných si vyžádal výbuch trhaviny na tržišti ve Vladikavkazu v Severní Osetii. 100 zraněných (z toho 3 zemřeli) si vyžádala exploze v Londýnské čtvrti Soho v baru navštěvovaném homosexuály. Atentát měl homofobické pozadí, spáchala jej rasistická organizace Bílí vlci. 92 mrtvých a více než 200 zraněných si vyžádala exploze na moskevském sídlišti

Pečatniki. A taktéž v Moskvě zemřelo 120 lidí po výbuchu obytného domu. (Eichler, 2010)

V roce 2000 odpálila organizace ETA v Madridu nálož v automobilu a zavraždila důstojníka armády. (Eichler, 2010)

V roce 2001 zemřelo 28 lidí při současné explozi tří náloží na jihu Ruska ve městech Miněralnyje Vody, Jessentuki a Adyge-Chabl. (Eichler, 2010)

1.3.5 Bezpečnostní zájmy

Hlavním bezpečnostním zájmem EU na přelomu tisíciletí bylo kvalitní vytvoření Společné evropské bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie (CESDP) tak, aby byla v souladu s vývojem Evropské bezpečnostní a obranné identity (ESDI) v rámci NATO a posilovala Euroatlantickou vazbu. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2001)

EU rozhodla o vytvoření a ustanovení sil rychlé reakce o počtu 60 tisíc osob do roku 2003 a zároveň vytvoření nevojenských kapacit pro řešení krizí, včetně členů policejních sborů. EU dále vytvořila systémy spolupráce mezi unií a kandidáty na vstup do EU. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2001)

Nedílnou součástí strategických a bezpečnostních zájmů je ochrana života, zdraví a majetku obyvatelstva v případě nebezpečí jakéhokoliv charakteru. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2001)

1.3.6 Bezpečnostní prostředí

Bezpečnostní prostředí určuje především vliv globalizačních procesů. Hlavními aktéry však stále jsou národní státy. Politiku jednotlivých států ovlivňuje veřejné mínění a s tím spojené sdělovací prostředky. Významnou proměnou prochází postoj ke státní suverenitě, která již není plně nadřazována ochraně práv občanů. 12 let po konci studené války prochází střední a východní Evropa silným demokratizačním procesem, který je silně pozitivně ovlivněn rozšiřováním NATO a EU. V článku 5 Severoatlantické smlouvy je obsažen hlavní cíl aliance – odstrašení agresora a společná obrana členů NATO. K zaručení bezpečnosti velkou měrou přispívají OSN, RB OSN a OBSE. OBSE funguje na poli preventivní diplomacie a tím předchází případným konfliktům. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2001)

1.3.7 Bezpečnostní hrozby

Nejzávažnější hrozbou této doby je bezpochyby nepředvídatelný vývoj v Jihovýchodní Evropě na území bývalé Jugoslávie. EU a celé mezinárodní společenství silně podporuje demokratizační procesy na tomto území. Faktem však je, že situace stále není zcela stabilní. Je nezbytné nastolit mír, vyžadovat a dodržovat lidská práva a svobody. S tím je spojená nutnost odsoudit a potrestat válečné zločince. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2001)

Další hrozby představují etnické a náboženské spory a nedodržování lidských práv ve státech blízkých euroatlantickému prostoru. Stejně tak hrozba použití jaderných zbraní není plně zažehnána a může přijít právě ze států s nestabilními a nedemokratickými režimy. Stále existují skupiny nebo státy, které o získání zbraní hromadného ničení usilují. Pokud by je získaly, vzniklo by extrémní nebezpečí s rizikem jejich zneužití. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2001)

Složitá je situace v zemích bývalého Sovětského svazu, které procházejí velmi složitým vývojem. Výsledkem rozvoje demokracie jsou mimo pozitiv i negativa jako snižování životní úrovně, oslabení právních států, rozmach organizovaného zločinu a bujení korupce. Ve střední Asii a oblastech Zakavkazska posiluje náboženské a etnické napětí, které prorůstá i do Ruska. Určitá rizika plynou také z nestability na Blízkém východě a v severní Africe. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2001)

Citlivou otázku v evropské kultuře a prostředí je ekonomická a politická migrace plynoucí z nestability a regionálních konfliktů v okolních zemích. Migranti se dostávají na okraj společnosti, což je dostává do složitých situací, a proto se mohou zapojovat do individuální a organizované kriminality. Tím se zhoršuje vztah domácího obyvatelstva k dalšímu přijímání cizinců. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2001)

Stále je třeba věnovat pozornost rizikům průmyslových a vojensko-technických havárií, epidemií, živelních událostí a ekologických nebezpečí jako jsou úbytek pitné vody a klimatické změny. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2001)

2 Cíl práce a výzkumná otázka

Cílem bakalářské práce je analýza změn bezpečnostní situace v EU uplynulých 15 let z pohledu faktických skutků, z pohledu obyvatelstva a z pohledu odborníků s akcentem na vliv třetích států na názory a myšlení obyvatel EU a zhodnocení změn politické argumentace.

Sběr dat pro výzkumnou část práce je položen do roku 2001, kdy se změnil celosvětový pohled na bezpečnost, až do roku 2018, kdy se s vývojem informačních technologií bezpečnost opět razantně mění.

Výzkumná otázka: Jakým způsobem došlo ke změně bezpečnostně-politické situace v EU?

Výsledkem budou informace o vývoji bezpečnostní situace v EU od útoků 11. září v USA, přes teroristické útoky v Evropě začátkem nového tisíciletí, po vzestup Islámského státu, migrační krizi, nový terorismus osamělých vlků, hybridní hrozby, dezinformace, populismus a zasahování třetích států do myšlení občanů EU.

3 Metodika

Metodika zpracování bakalářské práce na téma: „**Analýza bezpečnostní situace v Evropské unii za posledních 15 let**“ bude založena především na analýze textu:

- **Textem se rozumí**

Odborná literatura, bezpečnostní dokumenty Evropské unie, zprávy bezpečnostních složek EU, bezpečnostní programy, a především legislativa EU. Text bude analyzován chronologicky tak, aby bylo možné prozkoumat vývoj bezpečnostní situace, ale i pohled, kroky a vývoj EU na tomto poli.

- **Studium pojmu slova bezpečnost**

Studium bezpečnosti od historie po moderní dobu v celé její šíři tak, abych postihl všechna stěžejní témata této problematiky.

- **Formulace cílů bakalářské práce**

Společně s vedoucí shrnout představy do formulování konkrétních požadavků na zpracování práce. Hlavním směrem bylo postihnout zásadní milníky ve vývoji bezpečnosti v EU.

- **Podrobný sběr informací o bezpečnosti v EU**

Strukturovaná definice témat jednotlivých částí práce. Práce s odbornou literaturou, internetovými zdroji, výročními zprávami bezpečnostních institucí. Shromážděné informace budou zaznamenány elektronickou formou.

- **Rozdělení vývoje bezpečnosti do několika období**

Rozdělení období podle milníků ve vývoji bezpečnostní situace.

- **Zpracování textu bakalářské práce**

Informace získané studiem budou zpracovány tak, aby byla práce ucelená a podala kvalitní pohled na danou problematiku.

4 Výsledky

Ve výsledcích byla analyzována situace po útocích na WTC 11. září 2001. Primárně jsem se zabýval EU, nicméně bezpečnostní vývoj nelze hodnotit pouze v rámci tohoto společenství, bylo třeba prozkoumat i vývoj ve třetích zemích. Bezpečnost je velmi široký pojem, proto jsem tuto otázku zkoumal z několika pohledů tak, aby byl konečný pohled ucelený a komplexní.

4.1 *Bezpečnostní situace v EU v letech 2001 až 2009*

Po roce 2001 nastává doba globálního, především islámského terorismu. Terorismus se stává hlavním bezpečnostním tématem na mezinárodním poli i v Evropě. V popisované době 2001-2009 útočí teroristé i na evropské půdě. Do popředí se dostává téma kybernetické bezpečnosti. Je znát také vysoká aktivita EU a jejich představitelů při reakci na zásadní bezpečnostní hrozby a činy.

4.1.1 *Éra globálního terorismu*

Po národním terorismu (Svoboda, 2010) vynucujícím si změny na poli vnitřní politiky států (ETA, IRA) (English, 2004) a mezinárodním terorismu apelujícím na změny zahraniční politiky států, přichází doba globálního terorismu. Neznamená to však, že by tím byl mezinárodní a národní terorismus vymýcen, pokračuje souběžně dál. Příkladem může být propojení národního a globálního terorismu v Čechách (Eichler, 2010).

Za počátek globálního terorismu jsou samozřejmě považovány útoky v New Yorku a Washingtonu 11. září 2001. O globálním rozměru terorismu mluvíme z více pohledů. Teroristické organizace jako hrozby útoků jsou rozmístěny po celém světě a mají globální rozměr. Cíli jsou země, které mají hlavní úlohu v posunu globalizace (Ibl, 2013). Útoky v New Yorku a Washingtonu nebyly primárně zacíleny proti Američanům, protože muselo být naprosto jasné, že oběťmi budou i lidé jiných národností a náboženského vyznání, včetně muslimů (Eichler, 2010).

11. září 2001 – začátek války s terorem

V běžný pracovní den v New Yorku a Washingtonu se stalo něco, do té doby absolutně nepředstavitelného. Devatenáct muslimských fanatiků z teroristické organizace Al Kaida uneslo čtyři linková letadla společností United Airlines a American Airlines. Tato letadla byla poté použita jako řízené střely k zasažení zásadních cílů v USA. Dvě letadla narazila

do věží WTC, které se poté zřítily. Jedno letadlo zaútočilo na budovu Pentagonu a čtvrté spadlo poblíž města Pittsburgh. (Makariusová, 2013)

Dodnes se neví, kam mělo čtvrté letadlo namířeno, můžeme se jen dohadovat, jestli to byl třeba Bílý dům, jeví se to jako nejpravděpodobnější. Díky odvaze cestujících svého cíle nedosáhlo. Mimo silné symboliky útoků, kdy byly USA napadeny na svém vlastním území, přinesla tato akce bezprecedentní ztráty na životech. Při útoku zemřelo takřka 3000 lidí z 90 zemí světa. Do této chvíle zemřelo, při jednotlivém teroristickém útoku, maximálně 400 lidí. Faktem je, že tato událost se okamžitě stala globální zprávou číslo jedna, změnila pojetí bezpečnosti celého světa a změnila vlastně celý svět. To, co bylo do této chvíle nepředstavitelné, se stalo realitou. Tato událost měla též obrovský ekonomický rozměr, ztráty v důsledku útoků jdou do tisíců miliard dolarů. (Bauer a Raufer, 2004)

26. 10. 2002 – Moskva divadlo Dubrovka

169 mrtvých, z toho 40 čečenských teroristů zahynulo po pokusu osvobození policejním komandem. Úmrtí tolika lidí zapříčinilo použití plynu s vysokým obsahem opioidů, který měl být primárně použit k zneškodnění teroristů. Teroristé požadovali stažení ruských vojsk z Čečenska. (Klasna, 2016)

12. a 14. 5. 2003 – útoky v Čečensku

Celkem zemřelo 86 osob při útocích u vládního komplexu v obci Znamenskoje. Dva dny poté zaútočili teroristé v obci Ilaschan-Jurt. (Klasna, 2016)

15. a 20. 11. 2003 – Istanbul

Při útocích v Istanbulu zemřelo celkem 57 lidí. Při prvním útoku byly příčinou nálože umístěné v autech před synagogami. Druhým útokem byl výbuch nálože u britského konzulátu a banky HSBC. (Klasna, 2016)

6. 2. 2004 – útok v moskevském metru

Sebevražedný útočník se odpálil v moskevském metru a zabil 41 lidí a 120 zranil. (Klasna, 2016)

24. 8. 2004 – útok na ruská letadla

Dvě čečenské sebevražedné atentátnice se odpálili ve dvou letadlech, která vystartovala z Moskvy. Zemřelo 89 lidí. (Klasna, 2016)

1. – 2. 9. 2004 Beslan, Severní Osetie

Čečenský terorista Šamil Basajev se přihlásil k jednomu z nejtragičtějších teroristických útoků vůbec. Při obsazení školy v jihoruském Beslanu čečenskými islámskými separatisty vyústila událost ve výbuch bomby, při kterém zemřelo 371 lidí, z toho 186 dětí. Dalších 783 lidí bylo při explozi zraněno. (Klasna, 2016)

11. 3. 2004 – Madrid

Přesně dva a půl roku (symbolicky) po událostech v USA napadli teroristé z organizace Al Kaida Evropu, konkrétně španělský Madrid. Útoky byly odvetou za podporu USA ve válce proti teroru. Nálože s dynamitem byly uloženy do několika vlaků v Madridu a odpáleny pomocí mobilního telefonu. Celkem zemřelo 191 lidí a 2050 jich bylo zraněno. Důsledkem bylo stažení španělských vojáků z Iráku (Eichler, 2010). Z počátku se myslelo a španělská vláda toto tvrzení účelově lživě podporovala z důvodu blížících se voleb, že strůjcem útoku byla ETA. Velké množství obětí, vysoká koncentrace lidí, tím i velká mediální pozornost udělala z tohoto útoku globální událost. Cíle teroristů byly zcela naplněny. (Nekola, 2017)

7. 7. 2005 Londýn

Po Madridu další útok proti zemi, která podporuje USA ve válce proti teroru. Zároveň velmi tvrdá zpráva pro britskou podporu multikulturalismu, která byla zneužita. Čtyři sebevražední atentátníci se odpálili v ranní špičce v centru Londýna. Tím zabili 56 lidí a 700 zranili. (Ibl, 2013)

Šokující byl fakt, že všichni atentátníci byli britskými občany a neměli žádné přímé vazby na teroristické organizace, ale byli inspirováni činy Al Kaidy v USA a Madridu. Po těchto útocích bylo jasné, že Al Kaida je nejsmrtonosnější teroristickou organizací novověké historie. Její přímý i nepřímý vliv na teroristické útoky byl zásadní. Britská vláda se k útoku postavila přímo, nijak nemlžila. V tomto byl velký rozdíl oproti Madridu a postupu španělské vlády, která vědomě lhala, aby měla šanci vyhrát brzké volby. (Eichler, 2010)

4.1.2 Bezpečnostní a obranné instituce, smlouvy a dokumenty v EU

V období od roku 2001 vzniklo mnoho dokumentů a norem na půdě OSN i EU. Všechny tyto dokumenty mají jedno společné. Je to nastavení cesty, jak se vypořádat s novým jevem, globální terorismem.

Společný postoj Rady č. 2001/930/SZBP

V reakci na bezprecedentní útoky v USA a z důvodu podpory rezoluce RB OSN č. 1373(2001) vydala Rada EU Společný postoj Rady, kde zmiňuje, že terorismus je skutečnou hrozbou pro svět a Evropu a boj proti němu bude prioritou EU. Rada dále potvrdila pevné odhodlání EU plné zapojení do světové koalice proti terorismu pod záštitou OSN například tím, že posílí spolupráci mezi odpovědnými operativními službami, kterými jsou Europol, Eurojust, zpravodajské služby, policejní jednotky a justiční orgány. (Společný postoj Rady 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001, 2001)

Nařízení Rady č. 881/2002/ES

Nařízení Rady o zavedení některých zvláštních omezujících opatření namířených proti některým osobám a subjektům spojeným s Usámou bin Ládinem, sítí Al Kajdá a Talibánem reaguje na rezoluci RB OSN 1390(2002), která konstatuje, že Talibán nereagoval na její požadavky z předchozích rezolucí a odsuzuje jej za umožnění využití Afganistánu jako základny pro výcvik a činnost teroristů a zároveň dosuzuje síť Al Kajdá a další teroristické skupiny za jejich teroristické činy a ničení majetku. Nařízení Rady rozhodlo, že budou zamrazeny prostředky a hospodářské zdroje osobám, skupinám nebo subjektům určených Výborem pro sankce a zmíněných v příloze I. tohoto nařízení. (Nařízení Rady (ES) č. 881/2002, 2002)

Rámcové rozhodnutí Rady č. 2002/465/SVV

O společných vyšetřovacích týmech s cílem Unie poskytnout občanům vysokou úroveň ochrany v prostoru svobody, bezpečnosti a práva tím, že bude předcházeno trestné činnosti užší spoluprací mezi policejními silami, celními orgány a ostatními orgány členských států při dodržení lidských práv a základních svobod člověku a právního státu. Cílem je boj proti obchodu s lidmi, drogami a potlačení terorismu. (Rámcové rozhodnutí Rady č. 2002/465/SVV, 2002)

Eurojust

Rozhodnutím rady EU č. 2002/187/SVV se 28. února 2002 zřídila Evropská jednotka pro soudní spolupráci Eurojust (Eurojust, 2019) za účelem bojem proti závažné trestné činnosti. Důvodem k založení této jednotky je zdokonalení soudní spolupráce mezi členskými státy v boji proti závažné trestné činnosti mnohdy páchané nadnárodními skupinami. Jednotka bude úzce spolupracovat s úřadem OLAF (OLAF, 2019). (Rozhodnutí rady EU č. 2002/187/SVV, 2002)

Rozhodnutí komise č. 2004/535/ES

O odpovídající úrovni ochrany osobních údajů obsažených v záznamech o knihování cestujících v letecké dopravě, které se předávají Úřadu USA pro cla a ochranu hranic. Vymezuje rámec ochrany osobních údajů tak, aby nebyly porušeny normy o ochraně osobních údajů. Tyto informace žádá americká strana po zpřísnění pravidel po útocích na půdě Spojených států. (Rozhodnutí komise č. 2004/535/ES, 2004)

Společná akce rady č. 2004/495/SZBP

O podpoře činností Mezinárodní agentury pro atomovou energii (dále jen MAAE) (IAEA, 2019). Rada podporuje strategii proti šíření zbraní hromadného ničení (dále jen ZHN), která musí být přijata v každé zemi EU i ve třetích zemí. Ve směrnici 2003/122/Euratom o kontrole vysoce radioaktivních uzavřených zdrojů záření a vzácných zdrojů záření v EU zmiňuje jako důležitý cíl zesílenou kontrolu těchto zdrojů ve všech třetích zemích. Zároveň zdůrazňuje nutnost zlepšení fyzické ochrany jaderného materiálu a zařízení a odhalování a zákaz nedovoleného obchodování, což předchází šíření ZHN. (SPOLEČNÁ AKCE RADY 2006/418/SZBP, 2006)

Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu č. KOM/2004/0701

V připravenosti a zvládnání následků při boji proti terorismu zmiňuje nutnost spolupráce v rámci civilní ochrany v případě teroristického útoku, které mohou vyžadovat zapojení mnoha různých zásahových týmů, od tradičních kapacit civilní ochrany až po vyspělejší techniku a vědecké zdroje. (Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu č. KOM/2004/0701, 2004)

Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu č. KOM/2004/0698

Teroristické útoky – prevence, připravenost a reakce. Sdělení jako reakce na teroristické útoky v Madridu, kde zmiňuje schválený Akční plán EU pro boj proti terorismu o účinné prevenci teroristických útoků, připravenosti a reakce na ně. (Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu č. KOM/2004/0698, 2004)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES

O předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu reaguje na bezprecedentní teroristické útoky otřásajícími samotnými základy naší společnosti a zdůrazňuje nutnost preventivního úsilí prostřednictvím spolupráce s finančním nevládním sektorem. (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES, 2005)

Sdělení komise č. KOM/2005/491

O strategii vnějšího rozměru oblasti svobody, bezpečnosti a práva, kde shrnuje výzvy, cíle, problémy, zásady, nástroje politiky, geografické příklady a další kroky na cestě k bezpečnosti a boje proti zločinu. (Sdělení komise č. KOM/2005/491, 2005)

Zelená kniha KOM/2005/576

O evropském programu na ochranu kritické infrastruktury, která může být ohrožena jak teroristickými útoky, tak živelnými pohromami, nedbalostí, nehodami, hackerstvím, trestným činem nebo chováním se zlým úmyslem. (Zelená kniha KOM/2005/576, 2005)

Sdělení č. KOM/2006/251

O Strategii pro bezpečnou informační společnost, která se zaměřuje na internetovou trestnou činnost. (Sdělení č. KOM/2006/251, 2006)

4.1.3 Bezpečnostní zájmy – strategické cíle – ESS 2003

Mezi strategické cíle EU patří jednoznačně boj proti hrozbám. Reakcí na události 11. září 2001 bylo několik opatření, mezi které patří přijetí činností k potlačení financování terorismu, dohoda s USA o vzájemné právní pomoci a přijetí evropského zatýkacího rozkazu. Unie v tomto období posiluje politiku nešíření zbraní a jejich kontroly, podporuje MAAE (IAEA, 2019) v boji proti možnosti získání zbraní hromadného ničení skupinami, které by je měly zájem zneužít. EU poskytují pomoc při obnově demokracie

a stabilních vlád v místech, kde proběhly regionální konflikty, ať už se jedná o Balkán, Afghánistán nebo Demokratickou republiku Kongo (Bezpečnostní strategie České republiky 2003, 2004). Právě tím, že na Balkáně podporuje místní orgány v boji proti organizovanému zločinu, velmi účinně bojuje s přenesením těchto aktivit na půdu EU. Bezpečnostní strategie EU z roku 2003 zmiňuje uvědomění si velkého problému globalizace a rizika globálního terorismu, který hrozí i ze vzdálených krajín. Po konci studené války byla představa hrozby spojená s hrozbou invaze na půdu států EU, proto je třeba stavět obranné linie už ve vzdáleném zahraničí. Nové hrozby jsou velmi dynamické a bez účinných protiopatření budou stále nebezpečnější. Je proto nezbytné umět jednat ještě dříve, než krize vypuknou. Jen s takovým přístupem se dá předcházet hrozbám. Velmi důležitým cílem je vytvoření pásu stabilních zemí především na východě od EU a u Středozemního moře. Zahraniční politika EU musí být důvěryhodná, jen tak bude pro ostatní exponované státy uvěřitelná a přijatelná. Velmi dobrým příkladem je přístup a výsledek práce mezinárodního společenství na Balkáně. Není v zájmu EU vytvářet nové hranice za územím EU, proto je třeba mít na paměti vývoj na jižním Kavkaze, který v budoucnu bude sousedem EU. Velmi mocným nástrojem pro prosazení reformů může být politika obchodu a rozvoje. EU je největším poskytovatelem oficiální pomoci a největší obchodní subjekt na světě. EU musí být aktivnější, akceschopnější, soudržnější a s partnery spolupracující v dosahování strategických cílů. (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

4.1.4 Bezpečnostní prostředí – ESS 2003

Konec studené války přinesl mnoha lidem svobodu a prosperitu, faktem však je, že pro jiné může být vývoj zklamáním. V důsledku globalizace se dostaly ke slovu ve vyšší míře nestátní skupiny, toužící se zapojit do mezinárodních záležitostí. V dnešním světě se zvýšila závislost Evropy na propojené infrastruktuře všeho druhu, což zvyšuje její zranitelnost. Od 1990 zemřelo ve válečných konfliktech 4 miliony lidí, z toho 90 % byli civilisté (Nováček, 2016). Více jak 18 milionů lidí opustilo kvůli konfliktům domovy. 45 milionů lidí ročně zemře hlady a podvýživou, 3 miliardy – polovina světové populace musí vyžít s 2 eury na den. Rizika také představují pandemie a nové nemoci. Z nichž je třeba zmínit AIDS. Je třeba myslet na boj o přírodní zdroje, především vodu, která bude, v důsledku globálního oteplování v příštích desetiletích, velkým tématem. (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

4.1.5 Bezpečnostní hrozby ESS 2003

Silně nepravděpodobný je velký útok proti členským státům unie, avšak v této době čelí Evropa novým, rozmanitým, méně předvídatelným a méně viditelným hrozbám. Největší hrozbou, která se snaží vytvořit atmosféru strachu, vede k uzavřenosti a menší toleranci ve společnosti, je terorismus, především globální terorismus, který je dnes velmi dobře financovaný a elektronicky propojený. Teroristé hledají jakýkoliv způsob pro způsobení co největších škod a ztrát na životech. Základny teroristických buněk sítě Al Kajdá byly objeveny v několika zemích Evropy (Spojené království, Itálie, Německo, Španělsko, Belgie), proto je nezbytná společná akce na evropském poli. Další neméně silnou hrozbou je šíření zbraní hromadného ničení. Rizikem jsou biologické, chemické a radiologické materiály a jejich rychlý vývoj. Nestabilita plyne i z šíření raketových technologií. Hrozby plynou i z regionálních konfliktů, která mají přímý i nepřímý dopad na evropské zájmy. Další hrozbou je selhání státu v podobě špatné zprávy veřejných věcí, korupce, slabých institucí a nedostatku odpovědnosti (Somálsko, Libérie, Afghánistán pod vládou Talibánu). Vnitřní hrozbou pro Evropu je organizovaný zločin, který je jednoznačnou vnitřní hrozbou s vnějším rozměrem v podobě pašování drog, zbraní, lidí a nelegální migrací s rizikem spojení s terorismem. Velký podíl na této trestné činnosti mají balkánské zločinecké skupiny, tzv. Balkánská cesta. (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

4.1.6 Haagský program 2005 (2005/C 53/01)

Program vznikl jako reakce na teroristické útoky v USA a Madridu s cílem splnit očekávání občanů EU ohledně bezpečnosti. Konkrétně se program zabývá vnějšími problémy, které pronikají na území EU (nedovolený obchod s lidmi a převaděčství, organizovaná trestná činnost, nelegální migrace a terorismus). Zároveň však zdůrazňuje důležitost zaručení a dodržování základních práv a svobod. Cílem programu je plné a účinné využití Europolu a Eurojustu pro řešení výše uvedených bezpečnostních problémů s důrazem na společnou azylovou politiku EU a sblížení legislativy jednotlivých členských států. Základní principem je nutnost dodržování a respektování základních práv a svobod a Ženevské úmluvy o uprchlících. (Haagský program (2005/C 53/01), 2005)

4.1.7 Zpráva o provádění Evropské bezpečnostní strategie 2009

EU ve své bezpečnostní strategii určila mnoho hrozeb, ke kterým se po 6 letech vrací a hodnotí je. Svět se dynamicky vyvíjí a je na toto je třeba reagovat. Hrozby nevymizely, některé se dokonce prohloubily. (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

Šíření zbraní hromadného ničení

V roce 2009 byla tato hrozba vnímána jako stále aktuální, možná ještě aktuálnější než před šesti lety proto, že ač Libye svůj program ZHN zrušila, tak Írán a Severní Korea zatím nemá plnou důvěru mezinárodního společenství a musí si ji v budoucnu získat. Faktem je, že některé mají zájem o mírové využití jaderné energie, což vyžaduje myslet na zdokonalení kontrol MAAE (Výkon kontroly nešíření jaderných zbraní, 2019). (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

Terorismus a organizovaná trestná činnost

Od roku 2003 pokročila EU v řešení problémů terorismu i organizovaného zločinu. Evropa byla zasažena terorismem v Londýně a Madridu (Eichler, 2010). Strategie EU pro boj proti terorismu (2005) dává důraz na dodržování mezinárodního práva a lidských práv a svobod. EU má před sebou stále cíl vyřešit otázku financování terorismu. Je třeba využít nástrojů ke sdílení informací s důrazem na ochranu osobních údajů. Zpráva apeluje na zlepšení způsobu kombinování vnitřního a vnějšího rozměru přístupu a zdokonalit koordinaci mezi vnitrostátními a evropskými agenturami a zvýšit transparentnost a pružnost jejich práce. Ač byly tyto požadavky zmíněny již před šesti lety, pokrok byl pomalý a neúplný. (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

Počítačová bezpečnost

Vzhledem k tomu, že se moderní ekonomiky opírají o klíčové infrastruktury včetně internetu. Trestnou činností na internetu řeší Strategie pro bezpečnou informační společnost z roku 2006. Členské státy i soukromé sektory od té doby čelili několika počítačovým útokům, proto dostala tato hrozba rozměr nové zbraně. Tato oblast bude v budoucnu velmi důležitým tématem, a i na tomto poli je třeba posílit mezinárodní spolupráci a zvýšit informovanost. (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

Změny klimatu

Vysoký představitel a Komise předložili v roce 2008 zprávu (Změna klimatu a mezinárodní bezpečnost, 2008), kde považuje změnu klimatu za faktor zvyšující hrozbu. Hrozbu ve formě přírodních katastrof, zhoršení životního prostředí, konkurenční boj o zdroje. Na tomto poli je nutná mezinárodní spolupráce s OSN a regionálními organizacemi. (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

Budování stability v Evropě a mimo Evropu

EU vidí v rozšiřování společenství jako cestu ke stabilitě, míru a reformám. V roce 2005 zahájila jednání s Tureckem (Turecko, 2018). Byly zahájeny přístupové rozhovory s Chorvatskem a Makedonie (EU a západní Balkán, 2008) získala státu kandidátské země, ostatní západobalkánské země podepsaly dohody o stabilizaci a přidružení a Srbsko se přiblížilo splnění podmínek pro prohloubení vztahů s EU. V Kosovu je rozmístována mise EULEX – největší civilní mise EBOP (EULEX Kosovo, 2019). Je prohlubována Evropská politika sousedství (EPS) (Jongberg et al., 2018). Kromě Běloruska se jí na východě mohou zúčastnit všechny země. Ukrajina je před podpisem dohody o přidružení, o stejné dohodě bude EU jednat s Moldavskou republikou. (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

Vznikají však obavy ze zamrzlých konfliktů, například ze situace v Gruzii vznikl ozbrojený konflikt mezi ní a Ruskem. V rámci všech ozbrojených konfliktů je třeba dbát na dodržování lidských práv, proto je nezbytné provádění rezoluce RB OSN 1820 o sexuálním násilí během ozbrojených konfliktů (UNSCR Resolution 1820, 2008). (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

Vzhledem k tomu, že 90 % obchodu stále využívá mořské přepravy, je nyní velkým problémem pirátství u Somálských břehů. EU na tyto problémy reaguje misí ATALANTA – mise EBOP (Evropská bezpečnostní strategie a EBOP (2008/2202(INI)), 2009), která má piráty od pobřeží odehnat. (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

EU v roce 2005 přijala strategii pro boj proti nedovolenému hromadění ručních palných a lehkých zbraní a střeliva do nich a proti nedovolenému obchodování s nimi a podporuje akční program OSN. (Evropská bezpečnostní strategie, 2009)

4.1.8 EUROPOL

Zásadním hráčem na poli evropské bezpečnosti je Europol, který svou činnost a zjištění popisuje ve svých výročních zprávách a ve zprávách o organizovaném zločinu – OCTA a zprávách Europolu o vývoji terorismu – TESAT.

Výroční zprávy Europolu

Ve výročních zprávách Europolu jsou shrnuty informace o kriminalitě, terorismu a činnosti samotné organizace a krocích ke zlepšení bezpečnostní situace. Jsou zde popsána klíčová témata kriminality a bezpečnosti jako drogy, padělání peněz, zboží a kreditních karet, obchod s lidmi, prostituce, aj. V kapitole o terorismu z ve zprávě z roku 2001 je zmiňován teroristický útok v USA a nutnost výměny informací pro předcházení těmto útokům. (Europol Annual Report 2001, 2002)

Zpráva z roku 2004 zmiňuje teroristický útok v Madridu a obecně terorismus jako klíčové téma těchto let, o kterém je třeba diskutovat a činit proti němu kroky. Zpráva připomíná, že se PČR stala plnohodnotným členem Europolu. (Europol Annual Report 2004, 2005)

V roce 2005 byl spuštěn Informační systém Europolu, který umožní precizní a rychlou výměnu informací mezi členy EU. Samozřejmě se zpráva pozastavuje nad dalšími zásadními teroristickými útoky na evropské půdě v Londýně. (Europol Annual Report 2005, 2006)

Zprávy Europolu o organizovaném zločinu (dále jen OCTA)

První zpráva Europolu z roku 2004 obsahuje seznámení s hlavními trendy zločinnosti a popisuje, které skupiny, ze kterých zemí se nejvíce podílejí na organizovaném zločinu na půdě EU. Po rozšíření EU se na organizované kriminalitě nejvíce podílejí Litevské, Bulharské a Albánské gangy, které se do EU dostávají i pomocí žádostí o politický azyl. Rozmáhá se také drobná kriminalita jako kapsářství, vloupání, uliční prodej drog. Zpráva konkretizuje vnitřní a vnější organizované skupiny a jejich činnosti. (Europol 2004 European Union Organised Crime Report, 2004)

Vnitřní skupiny mnohdy pocházejí z Itálie, které působí převážně ve své zemi. Díky znalosti prostředí kooperují s ostatními skupinami. Litevské skupiny organizovaného zločinu se především zabývají paděláním peněz a Nizozemské skupiny jsou zase

největšími producenty syntetických drog. (Europol 2004 European Union Organised Crime Report, 2004)

Vnější zločinecké skupiny jsou z velkého počtu zemí. Za zmínku stojí gangy etnických Albánců, které působí na poli pašování a obchodu s drogami a obchodu s lidmi. Čínské skupiny se zabývají podvody s kreditními kartami a praním špinavých peněz. Zločinci z Polska kradou auta a obchodují s nimi. Rumuni obchodují s drogami. Bulhaři se zabývají nelegální prostitucí a obchodem se ženami. Skupiny ze zemí bývalé Jugoslávie se zabývají mnoha kriminálními činnostmi: obchod s drogami, alkoholem v severských zemích a obchodem s kradenými auty. Nigérijci obchodují se ženami k prostituci. Marocké gangy obchodují s marihuanou a jejími dalšími produkty a dalšími drogami. Kokain mají v gesci Kolumbijci. Pákistánci a Indové vydělávají na ilegální migraci. (Europol 2004 European Union Organised Crime Report, 2004)

Jak už ze zmíněných informací vyplývá, nejrozsáhlejší kriminality jsou drogy, obchodování s lidmi a prostituce. Zpráva dále popisuje profily jednotlivých států podle rozšíření konkrétní kriminality. (Europol 2004 European Union Organised Crime Report, 2004)

Zpráva z roku 2006 zmiňuje zvyšující se podíl globalizace na organizovaném zločinu v EU. Dalšími riziky jsou krádeže duševního vlastnictví a trestné činy s kreditními kartami, kdy jsou jejich údaje elektronicky posílány na druhou stranu světa tak, aby doba, od krádeže karty po vyloupení účtu, byla co nejkratší. (OCTA 2006, 2006)

V roce 2007 vyzdvihuje zpráva problematiku praní špinavých peněz, které jsou po vyprání reinvestovány. Tím se dostává organizovaný zločin do vyšších sfér společnosti. (OCTA 2007, 2007)

OCTA v roce 2008 přináší pohled na nové trendy organizovaného zločinu. Jedná se o dvě témata. Prvním je aktivita další generace zločinců, kteří se již narodili na půdě EU. Jedná se o potomky členů zahraničních skupin, kteří se, mnohdy nelegálně, usadili v EU. Druhým tématem je popis uzlů a křižovatek cest a cílů pro pašování nelegálního zboží. (OCTA 2008, 2008)

Novým tématem v roce 2009 bylo padělání a pašování zboží. Do Evropy se dostává mnoho padělaného zboží, velký problém představují padělané léky, v EU standardně na předpis. Nicméně padělání prostupuje celým průmyslem, ať už se jedná o oblečení,

elektroniku, a jiné. Padělání je oboustranné, ať už se jedná o krádež duševního vlastnictví a jeho pašování do Číny, nebo pašování padělaného zboží věhlasných značek z Asie. Čína je na tomto poli velkým hráčem a její vláda je v řešení tohoto problému laxní. (OCTA 2009, 2009)

Zprávy Europolu o vývoji terorismu (dále jen TESAT)

V roce 2007 začal EUROPOL vydávat každoroční zprávu o aktuální situaci trendech terorismu (EU Terrorism Situation and Trend Report – TE-SAT), kde dokladuje stav, konkrétní útoky, typy a organizace v rámci teroristických aktivit vč. trestů za ně. Zprávy se nezaobírají pouze islámským terorismem, ale hodnotí terorismus jako celek i na základě aktivit v jednotlivých členských zemích. (TE-SAT 2007, 2007)

Zpráva rozděluje několik typů terorismu: Islámský, Etno-nacionalistický a separatistický, Levicový a anarchistický, Pravicový. U všech těchto typů popisuje aktuální stav, trendy, útoky, připravované útoky, způsob propagandy a aktivity v konkrétních zemích. V celé EU bylo identifikováno 59 teroristických skupin. Nevíce teroristických útoků v roce 2006 bylo Separatistických, celkem 424 z celkových 498 útoků, z toho 283 ve Francii a 136 ve Španělsku, pouze 1 útok si připsali islamisté. Druhým nerozšířenějším typem byly levicové útoky, celkem 55. Těch bylo nejvíce v Řecku (25), Itálii (11) a Španělsku (8). Nejvíce zatčených však bylo islamistů (257) a separatistů (226). Celkem se jednalo o 706 zatčených, v tomto byla nejaktivnější Francie se 342 členy. Druhým státem na pasci bylo Spojené království. (TE-SAT 2007, 2007)

Podle zprávy z roku 2008 hodnotící rok 2007 bylo v EU spácháno 583 teroristických útoků, z toho 532 spáchali separatisté, 21 levicové skupiny, 4 islamisté. Nejvíce činů bylo ve Španělsku, celkem 279, z toho 264 spáchali separatisté, především ETA. Ve Francii bylo 267 útoků a 253 separatistických. Spojené království hlásilo 2 útoky, ale oba spáchané islamisty. Celkem bylo zatčeno 1044 osob spojených s útoky. Ve Francii 409, ve Španělsku 261, Spojené království 203. Souzených za teroristické aktivity 449 (26 % osvobozeno), razantně nejvíce jich bylo ve Španělsku, celkem 255 (29 % osvobozeno), 55 (5 % osvobozeno) ve Francii a 47 (40 % osvobozeno) v Itálii. (TE-SAT 2008, 2008)

V roce 2009 byl hodnocen rok 2008. Celkem spáchaných teroristických činů bylo 515, méně než v 2007. Nejvíce ve Španělsku, celkem 263, z toho 253 separatistických, 147 ve Francii a 137 z toho separatistických a 74 ve Spojeném království, kde však není

definováno, za jaké typy organizací skutky spáchaly. Celkem bylo zatčeno 1009 osob (501 separatisté, 187 islamisté, 58 levice), nejvíc ve Francii, kde to bylo 402 (283 separatistů, 78 islamistů), 256 osob ve Spojeném království (bez definice typů skutků) a 197 ve Španělsku (129 separatistů, 61 islamistů). Celkem vyneseno 384 rozsudků (23 % bylo osvobozujících), nejvíce ve Španělsku, celkem 164 rozsudků (47% osvobození), 75 ve Francii (1% osvobození), 60 Spojené království (25% osvobození). (TE-SAT 2009, 2009)

Zpráva za rok 2009 (vydána v roce 2010), stejně jako předchozí zprávy, sleduje statistiky, konkrétní útoky, trendy, situaci vně EU aj. V roce 2009 bylo spácháno 294 útoků, z toho bylo 237 separatistických, 40 levicových, 1 islamistický. Nejvíce útoků bylo ve Španělsku, celkem 171 (148 separatistických, 23 levicových), ve Francii jich bylo 95 (89 separatistických, 5 nespecifikovaných), v Řecku celkem 15 a všechny byly levicové. 587 osob bylo zatknuto (413 separatisté, 110 islamisté, 29 levice, 22 pravice). Nejvíce zadržených, 315, bylo ve Francii (255 separatisté, 37 islamisté). Ve Španělsku jich bylo celkem 169 (127 separatisté, 40 islamisté). Zajímavostí je, že v prvních dvou statistikách chybí Spojené království. Celkem bylo vyneseno 408 soudních verdiktů (17 % osvobozujících). Nejvíce rozhodnutí vydaly španělské soudy, celkem 233 (22 % osvobozujících), Francie 71 (8 % osvobozujících), Spojené království 30 (19 % osvobozujících). (TE-SAT 2010, 2010)

4.2 Bezpečnostní situace v EU v letech 2010–2018

Situace se v těchto letech opět mění. Po letech relativního klidu se dostávají ke slovu bojovníci Islámského státu v podobě organizovaných skupin, ale i těžko odhalitelných, nepřipravovaných osamělých vlků, kteří jsou často primárně motivováni proběhnuvšími teroristickými útoky. Právě proto se na scéně objevují improvizované zbraně, kterými je možné usmrtit velké množství lidí. V tomto světle se tvrzení BESIPU, že auto je zbraň, jeví až cynicky a syrově reálně. Vzpomeňme na masakr v Nice, který opět posunul hranice představitelného.

4.2.1 Bezpečnostní a obranné instituce, smlouvy a dokumenty v EU

V této době hrají prim především zpravodajské služby a represivní složky jednotlivých států. Na půdě EU je hlavní autoritou Europol a instituce EU. V roce 2010 byla přijata

Strategie vnitřní bezpečnosti EU, která navazuje na Evropskou bezpečnostní strategii z roku 2003.

Stockholmský program (2010–2014) 2010/C 115/01

Program se svým podnázvem, otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je, navazuje na Haagský program a zabývá se oblastmi svobody, bezpečnosti a práva a stanovuje priority pro období 2010-2014. Cíle jsou velmi podobné cílům z předchozího programu. Je zde zdůrazňována bezpečnost s důrazem na respektování základních práv a svobod a pravidel právního státu. (Stockholmský program 2010/C 115/01, 2010)

Evropa práv, spravedlnosti, solidarity, Evropa, která chrání, přístup k Evropě, Evropa v globalizovaném světě, to jsou názvy stěžejních témat programu. (Stockholmský program 2010/C 115/01, 2010)

Evropa práv a spravedlnosti nemá být pouze fráze, ale realita, ve které jsou dodržována lidská práva a svobody, soukromí a ochrana osobních údajů. V takové Evropě mohou její občané volně cestovat, je zde respektována rozmanitost a nerespektována xenofobie a rasismus. Podezřelí a obvinění mají zaručena svá práva. Občané EU mají možnost transparentního rozhodování a přístupu k informacím a jsou konzulárně chráněni ve třetích zemích. (Stockholmský program 2010/C 115/01, 2010)

Evropa, která chrání proti terorismu, zneužívání dětí v jakékoliv podobě, kybernetickým trestným činům, korupci, hospodářským zločinům a drogám. K úspěšné cestě na tomto poli je třeba spolupracovat se zeměmi mimo EU. (Stockholmský program 2010/C 115/01, 2010)

Přístupem k Evropě se rozumí integrovaná správa hranic a vízové politiky tak, aby byl přístup pro občany ze zemí mimo EU účinný a s tím byla především zaručena bezpečnost občanů EU. K tomu je třeba mít silnou hraniční kontrolu, aby byla omezena nelegální migrace. Zároveň je však nutné zajistit ochranu těm migrantům, kteří ji potřebují. S tímto bodem je také spojený pojem Evropa solidarity, který se zabývá otázkami migraci s ohledem na ochranu občanů EU i migrantů s uznaným azylem. Je zde třeba brát v úvahu potřeby EU na trhu práce a odliv mozků mimo EU. (Stockholmský program 2010/C 115/01, 2010)

Evropa v globalizovaném světě zmiňuje důležitost vnějšího politického rozměru EU a jeho posílení s dodržováním zásad jednotné vnější politiky EU, spolupráce se třetími zeměmi, prosazování norem jak evropských, tak mezinárodních a ratifikace úmluv OSN, Rady Evropy a Haagské konference mezinárodního práva, výměna informací, soudržnost a solidarita v jednání, využití dostupných prostředků, získávání informací o vnějším dění a proaktivní přístup ke vnějším vztahům. (Stockholmský program 2010/C 115/01, 2010)

Strategie vnitřní bezpečnosti EU

Tento dokument se zabývá bezpečností Evropy a Evropanů v několika částech. V první části se zabývá tématem ochrany evropských obyvatel v rámci globální společnosti, kde akcentuje bezpečnost jako hlavní zájem EU. Nicméně zdůrazňuje nutnost zachování demokracie a svobody při dosahování bezpečnostních priorit. Evropský model bezpečnosti tvoří společné závazky a nástroje, které se týkají vztahu mezi svobodou, ochranou soukromí, bezpečností a solidární spoluprací mezi státy EU. Je třeba zapojit všechny orgány EU a více než následky, řešit příčiny nedostatečné bezpečnosti. (Strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie, 2010)

Společné hrozby jsou chápány jako hlavní výzvy bezpečnosti EU. Jedná se klasická, aktuálně rezonující témata jako terorismus, organizovaný zločin, kybernetická kriminalita, přezhraniční trestná činnost, přírodní katastrofy s antropogenní příčinou a násilí jako takové. (Strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie, 2010)

V druhé části dokumentu jsou zmiňovány strategie zabývající se bezpečností EU, které dávají kvalitní základ pro zachování bezpečné EU. Jedná se o Stockholmský program, Evropská bezpečnostní strategie, strategie vnějšího rozměru prostoru svobody a strategie pro správu informací, bezpečnosti a práva. (Strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie, 2010)

K zásadám prosazování bezpečné EU patří především Listina základních práv a svobod, ze které vychází konkrétní definice, mimo jiné transparentnost a odpovědnost, tolerance, respekt, dialog, svoboda projevu, ochrana občanů, především těch nevíce zranitelných, solidarita mezi členy, vzájemná důvěra pro kvalitní spolupráci a jiné. (Strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie, 2010)

Ze zásad dále vychází deset pokynů pro zajištění vnitřní bezpečnosti EU v budoucnu. Pokyny zdůrazňují především důležitost spolupráce na všech úrovních bezpečnosti,

justice a zpravodajských služeb, celistvosti přístupu, integrovanou správu hranic pro řešení nelegální migrace, preventivní činnosti, inovací a přípravy, spolupráce se třetími zeměmi a zajištění flexibility pro přizpůsobení se budoucím výzvám. Na základě Stockholmského programu uvažuje Komise o založení fondu pro vnitřní bezpečnost pro podporu strategie vnitřní bezpečnosti. (Strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie, 2010)

Rozhodnutí Rady 2010/765/SZBP

O činnosti EU v oblasti boje proti nedovolenému obchodu s ručními palnými a lehkými zbraněmi s využitím letecké dopravy. (ROZHODNUTÍ RADY 2010/765/SZBP, 2010)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU

O normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, která upřesňuje podmínky pro příjem uprchlíků. (SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2011/95/EU, 2011)

Rozhodnutí Rady 2012/712/SZBP

O hodnotící konferenci Úmluvy o zákazu vývoje, výroby, hromadění zásob a použití chemických zbraní a o jejich zničení, konající se v roce 2013. (ROZHODNUTÍ RADY 2012/712/SZBP, 2012)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU

O útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV, která definuje minimální pravidla k definici trestných činů směřujících na informační systémy a spolupráci mezi Eurojustem, Europolem, Enisou a Evropským centrem pro boj proti kyber-kriminalitě. (SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2013/40/EU, 2013)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU

O evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech, kde se definují zásady o uznávání aktů jednotlivých států v trestních věcech. (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU, 2014)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 513/2014

Kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu policejní spolupráce, předcházení trestné činnosti, boje proti trestné činnosti a řešení krizí a zrušuje rozhodnutí Rady 2007/125/SVV. (NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 513/2014, 2014)

Evropský program pro migraci COM (2015) 240

Program byl vydán prostřednictvím sdělení komise Evropskému parlamentu, radě, hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů. V přílohách je tabulka procentuálního přerozdělení migrantů. V úvodu je zdůrazněn především lidský přístup k těm, kteří potřebují pomoc. Zdůrazňuje, že předchozí bezprostřední reakce v podobě desetibodového plánu byla nedostatečná a je zapotřebí dlouhodobější strategie. Je potřeba eliminovat příčiny migrace a kriminality s ní spojené. Program zavedl okamžitá opatření: záchrana životů na moři (eliminace tragédií, kdy se tisíce lidí utopilo po převržení člunu), pronásledování zločinných převaděčských sítí, přemísťování migrantů v rámci EU (nesetkalo se s pochopením všech členských států vč. ČR), apel na solidaritu se státy unie v přední linii, společný přístup k přiznávání azylové ochrany – přesídlování, řešení příčin migrace ve spolupráci se třetími zeměmi, využití nástrojů EU na pomoc členským státům v přední linii, vytvoření pilotního víceúčelového střediska v Nigeru do konce roku 2015. (Evropský program pro migraci COM (2015) 240, 2015)

Program dále představuje čtyři pilíře pro zvládnutí migrace, kterými jsou: snížení motivace k nelegální migraci (příčiny ve třetích zemích, boj proti převaděčům, návrat pro lidi, kterým nebyla přiznána ochrana), správa vnějších hranic, silná společná azylová politika (Evropa, která chrání, Dublinský systém – sdílení odpovědnosti mezi členy), nová pravidla legální migrace (řádná vízová politika, účinná integrace). (Evropský program pro migraci COM (2015) 240, 2015)

Evropský program pro bezpečnost 2015/2697(RSP)

V roce 2015 vydal Evropský parlament usnesení o Evropském programu pro bezpečnost, který mimo jiné dává velký důraz na dodržování lidských práv a svobod při krocích ke dosažení jeho splnění. Usnesení je vydáno s ohledem na mnoho dalších usnesení, nařízení, články a smlouvy, kterými jsou například: Smlouva o EU, Listina Základních

práv EU, nařízení EP a Rady č. 513/2014, usnesení o protiteroristických opatřeních a jiné. (Evropský program pro bezpečnost (2015/2697(RSP)), 2015)

Tento program pro období 2015-2020 reaguje na mnoho aktuálních výzev. Na prvním místě terorismus, ale i násilné aktivity extrémistů, kyber-kriminalitu a organizovanou přeshraniční trestnou činnost. Zdůrazňuje nutnost pružných a koordinovaných opatření na bázi jednotlivých států, unie i celého světa tak, aby bylo možné reagovat i na budoucí bezpečnostní výzvy tím, že se bude hledat příčina a základ problému, ne pouze řešit důsledky. K tomu je nutné zajistit dostatek prostředků pro sociální služby, policie států a soudy, aby byla dobře vyvážena prevence i represe. Za důležité považuje návrh o zahájení využití systému inteligentních hranic a s tím spojeného systému SIS II s cílem vyladit parametry hlášení a varování před osobami odsouzenými nebo podezřelými za terorismus. (Evropský program pro bezpečnost (2015/2697(RSP)), 2015)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849

o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES. Směrnice má za cíl ztížit a odhalovat využívání finančních systémů k převádění peněz na podporu a financování teroristických akcí. (SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2015/849, 2015)

Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1601

Kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka, kde se řeší reakce na příliv nelegálních migrantů a jejich rozdělení do ostatních členských států. Toto rozhodnutí již není platné. (ROZHODNUTÍ RADY (EU) 2015/1601, 2015)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794

O Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV, kde je akcentován boj proti terorismu a kybernetickým zločinům jako jedny z hlavních úkolů Europolu. (NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2016/794, 2016)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624

O Evropské pohraniční a pobřežní stráž a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 a zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutí Rady 2005/267/ES, jehož cílem je důsledně chránit vnější hranice EU tak, aby nemohla být prováděna vážná trestná činnost jako převaděčství, obchod s lidmi, podpora terorismu, nelegální migrace a zároveň usnadnění legálního přechodu hranic. (NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2016/1624, 2016)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541

O boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV, kde je modernizován přístup k teroristickým trestným činům jako je nábor a výcvik teroristů, podstoupení výcviku k terorismu, veřejné podněcování k terorismu, nábor teroristů, financování a organizování terorismu. (SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2017/541, 2017)

Doporučení Komise (EU) 2017/1584

O koordinované reakci na rozsáhlé kybernetické bezpečnostní incidenty a krize, kde se řeší způsoby a analýzy při reakci na kybernetické útoky. Doporučení zmiňuje možnou velikost hrozby na různá odvětví a nutnost sdílení informací v rámci společenství a partnerských států. Doporučení dále zmiňuje tři hlavní cíle aplikovatelné všech úrovních (technická, operační a strategicko-politická): koordinovaná reakce, sdílení informací o situaci a komunikace s veřejností. (DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2017/1584, 2017)

Doporučení Komise (EU) 2017/2338

O zavedení společné „příručky k navracení osob“, kterou mají příslušné orgány členských států používat při plnění úkolů souvisejících s navracením osob, která má zajistit zjednodušení, zrychlení a unifikování způsobu navracení osob. Dále nastavuje pravidla, kde má nelegální migrant pobývat v rámci EU. (DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2017/2338, 2017)

4.2.2 Výroční zprávy Europolu

Jako i v předchozích letech, tak i v tomto období vydávána Europol své zprávy o činnosti. Jedná se o Přehled o Europolu – Souhrnná zpráva o činnostech Europolu, SOCTA – zprávy o organizovaném zločinu, TESAT – zpráva o vývoji terorismu a nově, od roku 2011, zpráva IOCTA o internetovém organizovaném zločinu.

Přehled o Europolu – souhrnná zpráva o činnostech Europolu

Souhrnné zprávy o činnostech Europolu jsou vydávány jednou ročně a shrnují činnosti, výzvy a aktivity pro potlačování trestné činnosti. Mimo dlouhodobějších a opakujících se zásadních témat jako je terorismus, mezinárodní obchod s drogami, padělání peněz a platebních karet, obchod s lidmi, podvody, korupce, legalizování výnosů z trestné činnosti a činnosti organizovaných skupin se objevují i nová témata. (Přehled o Europolu 2010, 2011)

V roce 2010 byla uzavřena Dohoda mezi EU a Spojenými státy americkými o Programu sledování financování terorismu (dále jen TFTP) s cílem stíhat financování terorismu. V témže roce jsou definována nová nebezpečí jako kyber-kriminalita, podvody s DPH a trestná činnost při níž je zneužito moderních technologií a volného vnitřního trhu EU. Činnosti Europolu vychází ze Strategie vnitřní bezpečnosti, která mu ukládá pravidelné posouzení hrozeb. (Přehled o Europolu 2010, 2011)

V roce 2011 zpráva zmiňuje vznik střediska Europolu pro boj proti kyber-kriminalitě. Dále zmiňuje spolupráci s Čínou a Vietnamem v boji proti obchodu s lidmi a nelegálním přistěhovalectvím. (Přehled o Europolu 2011, 2012)

V roce 2012 Europol pokračuje ve své činnosti a nastavených cílech z předchozích let. Nově řeší aktivity zahraničních motorkářských gangů a pašování cigaret. (Europol Review 2012, 2013)

V roce 2013 bylo oficiálně otevřeno Evropské centrum Europolu pro kyber kriminalitu. Europol řešil o 15 % více případů než v roce 2012 a o 120 % více, než v roce 2005. (Europol Review 2013, 2014)

V roce 2014 proběhla rozsáhlá operace Archimedes proti organizovanému zločinu jako jsou krádeže aut, obchod s drogami, obchod s lidmi a jiné. Operace trvala 9 dní 24 hodin denně. Při operaci bylo zatčeno 1024 lidí, zadrženo bylo několik set kilogramů tvrdých

drog a více jak tuna marihuany. Dále bylo zachráněno 30 z obchodu s nimi, 13 luxusních aut, tuny pašovaných cigaret a další zboží z trestné činnosti. V tomto roce byla zahájena spolupráce mezi Europolem a UEFA s cílem zamezit sázkovým podvodům při fotbalových zápasech. Zmíněn je samozřejmě i problém Islámského státu. (Europol Review 2014, 2015)

Hlavním tématem Europolu v roce 2015 byla především nelegální migrace a obrovská migrační vlna takřka milionu lidí žádajících o azyl. Mnoho z nich přicestovalo po Středomoří s pomocí převaděčů. Dalším zásadním tématem byly teroristické útoky, které byly spáchány v EU. Tím se zabývá i vlivem Islámského státu na občany EU. Europol pokračoval ve zveřejňování hledaných osob. (Europol Review 2015, 2016)

Poslední zpráva za roky 2016 a 2017 pokračuje v loňských tématech, především nelegální migraci a ochraně hranic, tématem kryptoměn a jejich využití při financování nelegálních činností a samozřejmě terorismem a osamělými vlky páchajícími zvěrstva ve jménu Islámského státu. IS také zmiňuje ve spojení s bojem proti němu. (Europol Review 2016–2017, 2017)

SOCTA (dříve OCTA) – zpráva o organizovaném zločinu

Od roku 2004 vydává Europol zprávy o organizovaném zločinu. Mezi lety 2004 až 2009 byly vydávány ročně. Další zprávy jsou z roku 2013 a 2017.

V roce 2013 představil Europol ve zprávě SOCTA klíčová témata, kterými se musí zabývat. Současná a opakující se klíčová témata se ve všech výročních zprávách opakují, jedná se o ilegální migraci, převaděčství lidí, padělání zboží, karuselové obchody, výroba a pašování drog, kyberzločiny, legalizování výnosů z trestné činnosti. Dále zpráva identifikuje nové výzvy, kterými jsou zločiny proti životnímu prostředí (obchodování s nebezpečným odpadem) a podvody s energiemi. Zpráva vizualizuje cesty proudění nelegálního zboží, zmiňuje počty nelegálních skupin a zadržených zločinců. (SOCTA 2013, 2013)

Identifikovanými prioritami v roce 2017 jsou jednoznačně kyberzločiny, výroba a obchod s drogami (v problematice marihuany je ČR zmiňována jako zásadní výrobce a tranzitní země), pašování lidí, organizované zločiny s nemovitostmi a obchod s lidmi. Jako důležité výzvy jsou zmíněny: finanční kriminalita, padělání listin (včetně krádeže

identity), online obchod s nelegálním zbožím a službami (drogy, střelné zbraně, padělané zboží). (SOCTA 2017, 2017)

Zpráva o terorismu – TE-SAT

Rok 2010 přinesl tato čísla. Celkem spáchaných nebo připravovaných teroristických činů bylo 249, méně než v 2009. Nejvíce ve Španělsku, celkem 90, z toho 74 separatistických, 84 ve Francii a všechny separatistické a 40 ve Spojeném království, které nejsou specifikovány. Celkem bylo zatčeno 611 osob (349 separatisté, 179 islamisté, 34 levice), nejvíce ve Francii, kde to bylo 219 (123 separatistů, 94 islamistů), 118 ve Španělsku (104 separatistů, 11 islamistů), ve Spojeném království bylo zatčeno 45 osob bez definice skutku. Celkem vyneseno 332 rozsudků (27 % bylo osvobozujících), nejvíce ve Španělsku, celkem 198 rozsudků (38% osvobození), 40 ve Francii (0% osvobození), 19 Spojené království (26% osvobození). (TE-SAT 2011, 2011)

V roce 2011 se změnilo označení teroristických trestných činů z islamistických na nábožensky motivované. Celkem spáchaných či připravovaných teroristických činů bylo 174, méně než v 2010. Nejvíce ve Francii, celkem 85, z toho 85 separatistických, 47 ve Španělsku a z toho 25 separatistických a 21 levicových a 26 nespecifikovaných ve Spojeném království. Celkem bylo zatčeno 484 osob (247 separatisté, 122 náboženské, 42 levice a 68 bez specifikace), nejvíce ve Francii, kde to bylo 172 (126 separatistů, 46 náboženských), 69 v Irsku (68 separatistů), 64 ve Španělsku (41 separatistů, 17 náboženských), ve Spojeném království bylo zatčeno 62 osob bez definice skutku a v ČR bylo zatčeno 8 osob kvůli nábožensky orientovanému činu. Celkem vyneseno 346 rozsudků (31 % bylo osvobozujících), nejvíce ve Španělsku, celkem 235 rozsudků (42% osvobození), 46 ve Francii (2% osvobození), 17 Německo (0% osvobození). (TE-SAT 2012, 2012)

Rok 2012 přinesl tyto údaje. Celkem spáchaných či připravovaných teroristických činů bylo 219, více než v 2011. Nejvíce ve Francii, celkem 125, z toho 121 separatistických a 4 náboženské, 54 ve Španělsku a z toho 46 separatistických a 7 levicových a 24 nespecifikovaných ve Spojeném království. Celkem bylo zatčeno 537 osob (257 separatisté, 159 náboženské, 24 levice a 87 bez specifikace), nejvíce ve Francii, kde to bylo 186 (95 separatistů, 91 náboženských), ve Spojeném království bylo zatčeno 84 osob bez definice skutku, 66 v Irsku (66 separatistů), 38 ve Španělsku (25 separatistů, 8 náboženských). Celkem vyneseno 437 rozsudků (30 % bylo osvobozujících), nejvíce ve

Španělsku, celkem 229 rozsudků (38% osvobození), 101 ve Francii (7% osvobození), 25 v Belgii (58% osvobození), 25 Spojené království (0% osvobození) a 1 v ČR (0% osvobození). (TE-SAT 2013, 2013)

V roce 2013 byl počet spáchaných či připravovaných teroristických činů 152 (7 mrtvých), méně než v 2012. Nejvíce ve Francii, celkem 63, z toho 58 separatistických a 5 bez specifikace, 35 nspecifikovaných ve Spojeném království a 33 ve Španělsku, kde bylo 26 separatistických a 6 levicových. Celkem bylo zatčeno 535 osob (216 náboženských, 180 separatistů, 49 levice a 84 bez specifikace), nejvíc ve Francii, kde to bylo 225 (143 náboženských, 77 separatistů), Španělsko vykázalo celkem 90 zatčených (55 separatistů, 20 náboženských, 15 levicových). Ve Spojeném království bylo zatčeno 77 osob bez definice skutku, 1 zatčený v ČR (náboženská motivace). Celkem 336 rozsudků (23% osvobození), 161 ve Španělsku (41% osvobození), 52 ve Spojeném království (0% osvobození), 51 ve Francii (4% osvobození) a 8 v ČR (0% osvobození). (TE-SAT 2014, 2014)

V roce 2014 byl počet spáchaných či připravovaných teroristických činů 199, více než v 2013. Nejvíce ve Spojeném království, celkem 109, všechny bez specifikace. 52 ve Francii, kde bylo 50 separatistických a po jednom náboženských a nspecifikovaných. Celkem bylo zatčeno 774 osob (395 náboženských, 154 separatistů, 54 levice a 137 bez specifikace), nejvíc ve Francii, kde to bylo 238 (188 náboženských, 41 separatistů), Španělsko vykázalo celkem 145 zatčených (75 separatistů, 34 náboženských, 36 levicových). Ve Spojeném království bylo zatčeno 132 osob bez definice skutku, 1 zatčený v ČR (náboženská motivace). Celkem 452 rozsudků (24% osvobození), 198 ve Španělsku (42% osvobození), 115 ve Spojeném království (procento osvobození nevydáno), 46 v Belgii (11% osvobození), 37 ve Francii (5% osvobození) a 1 v ČR (0% osvobození). (TE-SAT 2015, 2015)

V roce 2015 se opět změnil název původně nazývaných nábožensky motivovaných teroristických aktů na džihádistické skutky. Tato změna byla motivována především zásadním vývojem terorismu v Evropě, konkrétně ve Francii a zároveň vzestupem Islámského státu. V tomto roce bylo spácháno, nebo připravováno 211 teroristických činů (148 mrtvých), více než v roce 2014. Nejvíce jich bylo opět ve Spojeném království celkem 103, všechny bez specifikace. 73 ve Francii, kde bylo 47 separatistických a po 15 džihádistických, 7 pravicových a 25 ve Španělsku, kde vedou separatisté s 18 činy a 7

levicové činy. Celkem bylo zatčeno 1077 osob (687 džihádistů, 168 separatistů, 67 levice a 144 bez specifikace), nejvíc ve Francii, kde to bylo 424 (377 džihádistů, 44 separatistů), Španělsko vykázalo celkem 187 zatčených (75 separatistů, 75 džihádistů, 37 levicových). Ve Spojeném království bylo zatčeno 134 osob bez definice skutku, 61 zatčených vykázala Belgie (60 džihádistů), 5 zatčených v ČR (4 levicoví, 1 džihádista). Celkem 527 rozsudků (21% osvobození), 177 ve Španělsku (46% osvobození), 120 v Belgii (3% osvobození), 106 ve Spojeném království (0% osvobození), 40 v Řecku (38% osvobození), 14 ve Francii (0% osvobození). Zajímavostí je, že v případech džihádistických teroristů je odsouzeno 94 % obviněných, na druhé straně u separatistů je toto číslo pouze 53 %. (TE-SAT 2016, 2016)

V roce 2016 byl počet spáchaných či připravovaných teroristických činů 142, méně než v 2015. Nejvíce ve Spojeném království, celkem 76, všechny separatistické. 23 ve Francii, kde bylo 18 separatistických a 5 džihádistických. Třetí v pořadí byla Itálie, která vykázala 17 skutků, z toho bylo 16 levicových a 1 bez specifikace. Celkem bylo zatčeno 1002 osob (718 džihádistů, 84 separatistů, 31 levice a 157 bez specifikace), nejvíc ve Francii, kde to bylo 456 (429 džihádistů, 26 separatistů), ve Spojeném království bylo zatčeno 149 osob bez definice skutku, Španělsko vykázalo celkem 120 zatčených (69 džihádistů, 75 separatistů, 19 levicových), 2 zatčení v ČR (1 džihádista, 1 levicový) Celkem 587 rozsudků (9,2% osvobození, ale Spojené království nedodalo data, takže číslo může být o to zkreslené), 157 ve Španělsku (15% osvobození), 138 v Belgii (8% osvobození), 89 ve Spojeném království (procento osvobození nevydáno), 68 ve Francii (0% osvobození). (TE-SAT 2017, 2017)

V roce 2017 (poslední dostupná zpráva) byl počet spáchaných či připravovaných teroristických činů 205, více než v 2015. Nejvíce ve Spojeném království, celkem 107, 88 separatistických, 14 ve jménu džihádu a 5 pravicových. 54 ve Francii, kde bylo 42 separatistických a 11 džihádistických. Třetí v pořadí bylo Španělsko, kde bylo spácháno 16 skutků, z toho bylo 7 levicových, 7 separatistických a 2 džihádistické. Celkem bylo zatčeno 1219 osob (705 džihádistů, 36 levicových, 30 separatistů, 428 bez specifikace), nejvíc ve Spojeném království bylo zatčeno 412 osob bez definice skutku (v čísle není zahrnuto 173 zatčených v Severním Irsku), ve Francii to bylo 411 (373 džihádistů, 15 pravicových), Španělsko vykázalo celkem 91 zatčených (78 džihádistů, 10 separatistů, 3 levicoví), 1 zatčený v ČR (1 džihádista). Celkem 569 rozsudků (11,2% osvobození, ale Spojené království nedodalo data, takže číslo může být o to zkreslené), 125 ve Spojeném

království (procento osvobození nedodáno), ve Francii jich bylo 122 (4% osvobození), 85 v Belgii (16% osvobození), 71 ve Španělsku (15% osvobození), 8 v ČR (75% osvobození). (TE-SAT 2018, 2018)

Zpráva o internetovém organizovaném zločinu (dále jen IOCTA)

Od roku 2011 začal Europol vydávat samostatnou zprávu o internetovém organizovaném zločinu. V dnešním digitálním věku je boj proti tomuto typu kriminality prioritou. Ve zprávě jsou zmíněna a dále rozpracována klíčová témata tohoto zločinného odvětví. Témata jsou: kriminalita závislá na online přístupu (malware, těžení kryptoměn), sexuální vykořisťování dětí, platební podvody (platební karty, podvody s telefonními paušály), nelegální online obchody – e-shopy (Darknet), využití kyberprostoru teroristy (propaganda IS, komunikace mezi teroristy, online útoky) a další průřezové kriminální faktory (kyber-útoky, kryptoměny, rychlý internet, počítačová špionáž pomocí standardních produktů). (IOCTA 2018, 2018)

Obecný problém internetové kriminality je vysoká rychlost vývoje nových způsobů a prostředků podvodů a nízká pružnost ve vývoji a schvalování nové a fungující legislativy. S tím jsou dále spojeny cesty k legalizaci výnosů z trestných činů například tím, že ukradené peníze se rychle vymění za anonymní kryptoměnu. (IOCTA 2018, 2018)

4.2.3 Mimořádné události

Od roku 2010 se na půdě Evropy stalo několik mimořádných událostí, především teroristických útoků. Útočníci začali využívat nestandardní zbraně, novinkou v této oblasti se staly automobily, kterými útočníci najíždějí do nevinných lidí. V této době je však nutné zaměřit pozornost na neletální útoky, tzv. kybernetickou hrozbu a kybernetické útoky.

2010

29. 3. 2010: Sebevražedný útok dvou čečenských atentátnic s 40 mrtvými v moskevském metru. (Klasna, 2016)

2011

24. 01. 2011: Moskva, letiště Domodědovo, sebevražedný kavkazský atentátník zabil 35 lidí a 170 zranil. (Klasna, 2016)

22. 07. 2011: Oslo a Utöya, Anders Breivik, norský pravicový extrémista zavraždil 77 lidí a 150 zranil při útoku v Oslu a na ostrově Utöya. Většinu obětí tvořili mladí lidé. Norské bezpečnostní složky zasáhly velmi pozdě. (Klasna, 2016)

2013

29. 12.2013: Volgograd, Sebevražedný atentát způsobil smrt 18 lidí a 40 bylo zraněno.

30. 12. 2014 ve stejném městě, stejným způsobem v trolejbusu zemřelo 16 osob a 40 bylo zraněno. (Klasna, 2016)

2015

7. – 9. 1. 2015: Teroristické události v Paříži, kde islamisté zavraždili v budově časopisu Charlie Hebdo a okolí 12 osob jako odplatu za karikaturu proroka Mohameda. V dalších dvou dnech bylo zavražděno dalších 5 lidí včetně policistky. (Filipec, 2017)

10. 10. 2015: Ankara, sebevražedné útoky, které si vyžádaly 102 mrtvých a 500 zraněných. (Filipec, 2017)

13. 11. 2015: Paříž, koordinovaný útok na šesti místech v Paříži si vyžádal celkem 130 obětí. Velkým štěstím bylo, že se teroristé nakonec nedostali na fotbalový zápas mezi Německem a Francií. (Filipec, 2017)

2016

12. 1. 2016: Istanbul, výbuch v historickém centru si vyžádal 13 mrtvých. (Filipec, 2017)

22. 3.2016: Brusel, 3 sebevražední útočníci zavraždili celkem 34 osob a 340 zranili, útoky se odehrály na letišti a v bruselském metru. (Filipec, 2017)

14. 7. 2016: Nice, 86 mrtvých a více než 400 zraněných se stalo obětí islamisty, který pro svůj útok využil nákladní vůz, kterým ve sváteční den najel do lidí. (Filipec, 2017)

19. 12. 2016: Berlín, 12 mrtvých (včetně jedné Češky) a 48 zraněných zavinil útočník pomocí nákladního vozu. (Filipec, 2017)

2017

22. 3. 2017: Londýn, 5 osob zabil a 50 zranil automobilem islamistický útočník v Londýně. Poté vystoupil z auta a zaútočil nožem. (Perlínová, 2017)

7. 4. 2017: Stockholm, 5 osob bylo usmrceno automobilem uzbeckým útočníkem. (Perlínová, 2017)

22. 5. 2017: Manchester, 22 mrtvých a 119 zraněných se stalo obětí sebevražedného islamisty v Manchester aréně. (Perlínová, 2017)

3. a 19. 7. 2017: Londýn, útoky islamistů autem připravily o život celkem 9 lidí, při prvním útoku 8. Několik desítek lidí bylo zraněno. (Perlínová, 2017)

16. – 18. 8. 2017: Barcelona, výbuch a útoky autem připravily o život celkem 16 lidí a 154 zranily při nejhorších teroristických útocích od Madridu 2004. Na vině byli islamisté. (Perlínová, 2017)

2018

23. 3. 2018, Francie, islamistický útočník přepadl 2 cestující ve voze, jednoho zastřelil a druhého těžce zranil, dále ohrožoval další osoby a jednoho z nich postřelil. (Hrabě, 2018)

11.12.2018, Štrasburk, 5 lidí zemřelo a 11 bylo zraněno islamistou se střelnou zbraní na vánočních trzích. (Hrabě, 2018)

4.2.4 Bezpečnostní hrozby

Bezpečnostní hrozby se v tomto období částečně změnily. Stále je nejvýznamnější hrozbou terorismus. Modernější doba přináší nové, neznámé hrozby. Obecně se dá říct, že se jedná o hybridní hrozby a minimální použití konvenčních zbraní. Internet, sociální sítě a nová média spolu s neznalostí způsobů obrany přinášejí nejvýznamnější hrozby dneška.

Populismus

Jedná se především o styl politiky, kdy se politik, či politická strana obrací k lidu, ke svým potenciálním voličům s mnohdy těžko splnitelnými tématy vzbuzujícími emocionální reakce. (SCS.ABZ.cz: slovník cizích slov, 2019)

Dnes je populismus velmi silné téma. V Evropě se průřezově do parlamentů dostávají strany používající populistická témata jako reakci na aktuální ohrožení. Stěžejními tématy populistů jsou: boj s aktuálním politickým směřováním země, migrace a boj s ní, ochrana západních hodnot, křesťanství a stavba mešit, boj s multikulturalismem a etnickým pluralismem (zároveň však odmítání biologického rasismu). (Jakubowicz, 2017)

Populismus můžeme rozdělit na radikální a umírněný. Umírněný populismus nebojuje proti principu zastupitelské demokracie, ale cílí na větší zapojení sociálních a zájmových skupin do demokratického procesu. Je třeba si dále uvědomit a povšimnout prorůstání trendu populismu do dříve nepopulistických politických uskupení. Je to dáno především úspěchy populistů v politickém boji, kdy „tradiční“ strany mají málo prostředků pro soupeření s nimi. Strany, které tohoto nevyužívají, cílí především na rozum svých voličů, kdežto populisté cílí na emoce, které jsou větší hybnou silou našeho chování a konání. (Jakubowicz, 2017)

Radikální populisté se opírají o jednotnou vůli lidu a obracejí se k němu přímo a bezprostředně, například masovými shromážděními, demonstracemi a snaží se vyvolat referenda o svých prioritních tématech. Jejich bitevní pole je spíše přímá demokracie, kde mohou využít aktuálního emočního rozpoložení lidu a prvků masového a davového jednání, které umí svým stylem vyvolat. K tomu jim slouží nástroje typu hoax, fakenews či dezinformace. (Jakubowicz, 2017)

Pro příklady těchto konkrétních populistických směrů nemusíme chodit daleko. V ČR nám vládne hnutí ANO, jehož rétorika byla založena na tvrzeních, že všichni konkurenti kradou, všichni jsou zkorumpovaní, jen my jsme čisti a myslíme to dobře. V tuto chvíli jsme v situaci, kdy nám vládne obviněný premiér, jehož hnutí to ve svých stanovách výslovně zakazuje. Jeho pravou ruku vyšetřuje PČR. ANO vládne se stranou ČSSD, která byla jejím předvolebním terčem. Hnutí ANO se dá označit za umírněnou populistickou stranu. (Kubánek, 2016)

Na pomezí umírněnosti a radikálnosti se nachází SPD, která založila svou volební strategii na jednoduchém sloganu: NE ISLÁMU, NE TERORISMU. V tomto tvrzení vidíme naprosté zjednodušení problematiky. SPD, dříve Úsvit přímé demokracie (obě vedené Tomiem Okamurou) se snaží být hlavní protiimigrační a protiislámskou silou v ČR. Jejich tvrzení, že Islám a všichni islámští migranti jsou přesvědčeni o nutnosti likvidace „nevěřících“ a nemožnosti žít s nimi v míru, je prachsprostou lží a naprostým zjednodušením problematiky terorismu a islámu. Podobnými tvrzeními se snaží přesvědčit masy o tom, že islámský přistěhovalec je líný a nepracující parazit, toužící pouze o profit ze sociálních služeb a jistot v ČR a Evropě. SPD – Strana přímé demokracie by ráda využila právě nástroje přímé demokracie pro splnění svých témat a cílů. (Mareš, 2015)

Radikální úspěšnou populisticko-fašistickou stranu najdeme na Slovensku. Jedná se o politickou stranu Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko. Její předseda byl dokonce nějakou dobu županem Banskobystrického kraje. (Mareš, 2015)

Dezinformace, propaganda a Ruská hrozba

Hlavní hrozbou plynoucí z Ruska je jeho tendence vytvářet impérium a navrátit velikost Sovětského svazu. Touha po rozmachu je společným tématem se Spojenými státy, ale prostředky k dosažení tohoto cíle jsou rozdílné. USA jdou většinou cestou obchodu, kterým ovlivňují svět, naopak Rusko jde cestou drsné síly s tendencí získat zpět původně sovětské státy. (Komárek, 2015)

Ruská federace má velký zájem ovlivňovat dění ve světě a v Evropě tak, jak se jí to hodí. Využívá k tomu mnoho efektivních prostředků hybridní války, aby zneužili slabých míst svých protivníků. Ne náhodou je diplomatická mise na ambasádách států EU velmi početná. Mnoho diplomatických pracovníků jsou členy tajných ruských špionážních služeb. Mezi lety 2012-2016 vypověděla ČR 11 ruských pracovníků (diplomaté, technickoadministrativní pracovníci, členové vojenského úseku) ambasády. Další vyhoštění byli ruští podnikatelé a zaměstnanci ruských firem. O těchto vyhoštěních se veřejnost nedozvěděla proto, že probíhala v tichosti a prostředkem bylo spíše neprodloužení pracovních či turistických víz. (Nutil, 2018)

Dalšími prostředky Ruska jsou lživá propaganda a dezinformační kampaně, které mají za cíl rozvrátit společnost a získat vliv, tím zmást občany, podkopat důvěru v liberální demokracii, její instituce a svobodná média. V Bezpečnostní strategii ČR z roku 2015 je tato ruská aktivita definována jako hrozba. Od roku 2015 tato činnost značně stoupá. Prostředky této, Ruskem štědře dotované informační války, jsou (mimo klasické špionáže) internet, spamy, audiovizuální vysílání, satelitní televize RT a dezinformační proruské weby (www.svetkolemnas.info, www.zvedavec.org, www.ac24.cz, www.osud.cz, www.aeronet.cz a mnoho jiných). Velké nebezpečí představují především dezinformační weby tvářící se jako klasické zpravodajské kanály. Ne každý má tu schopnost rozlišit a odlišit pravdu od lži. Málo viditelným, ale velmi mocným nástrojem jsou geometrickou řadou šířící se maily (spamy) se zkratkovitým, pololživým či lživým obsahem. Šířitelé (ne autory) se stávají běžní občané, kteří si dezinformaci nejsou schopni ověřit a posílají tyto maily svým přátelům, nebo celému svému adresáři. Velký vliv měla tato kampaň před prezidentskými volbami v ČR a USA. (Nutil, 2018)

Migrační krize v EU

V roce 2015 propukla v Evropě bezprecedentní migrační krize, která zaskočila bezpečnostní opatření EU, odhalila slabiny ochrany hranic a dala argumenty populistům a propagandistům k oslovení a nalákání vystrašených občanů. Příčiny masové migrace nejsou dodnes úplně jasné. Mezi lety 2015 a 2016 přicestovalo do EU více jak milion osob, kteří ve většině utíkali před terorem a válečným konfliktem v Sýrii a jiných zemích. Ze Sýrie pocházelo více jak 50 procent všech uprchlíků. Evropská unie přijala řadu opatření pro řešení příčin problému a humanitární pomoc migrantům jak v EU, tak mimo ni. EU začala pracovat na kvalitní ochraně hranic a stále pracuje na navracení těch, kteří na azyl nárok nemají. V tomto případě se jedná o takzvané „ekonomické migranty“. Evropská komise stále pracuje na pravidlech a opatřeních k zajištění ochrany dětí, kteří přicházejí v migrační vlně bez doprovodu. Velká skupina migrantů připlouvá do EU po vodě na přeplněných lodích. To má za příčinu tisíce mrtvých z převržených člunů kvůli hamižnosti převaděčů, kteří, s vidinou vyšších zisků, lodě přeplňují a riskují životy převáděných osob. 90 procent těchto lidí cestuje do EU s pomocí těchto zločinců. (EU A, 2017)

Islámský stát (dále jen IS)

Jedná se o fundamentalistickou salafistickou ozbrojenou skupinu, vzniknuvší na sklonku minulého století v Iráku s cílem obnovení chalífátu. Jedná se o odnož Al Káidy, se kterou se později rozešla ve zlém. V roce 2014 vydala prohlášení, kterým se IS zřekla. Ten reagoval, že nikdy nebyl její součástí. Důvodem byla mimo jiné krutost počínání organizace. Prvním hlavním vůdcem IS byl Abú Bakra al-Baghdádí, jehož příběh osvětluje vznik Islámského státu. Saddám Husajn, při své potřebě podpory muslimského obyvatelstva, začal podporovat jedinou pravou víru – Islám. V roce 1989 založil Saddámovu univerzitu islámských studií, na kterou se al-Baghdádí dostal. Členové strany Baas jeho studium schválili. Hlavním impulzem v radikalizaci al-Baghdádího byla válka v Iráku v roce 2003 a paradoxně jeho uvěznění s dalšími sunnity do amerického zařízení Camp Bucca, kde byla i spousta vojáků z armády Saddáma Husajna, kteří se v zařízení radikalizovali. Spousta svědků a pamětníků tvrdí, že toto zařízení se stalo prvopočátkem ideologie Islámského státu. Mezi lety 2012-2014 organizace utěšeně a nepozorovaně rostla. (Beránek a Ostřanský, 2016)

V roce 2006 se snažili islamisté založit první Islámský stát na území. V roce 2009 prorostl do Sýrie za podpory asadova režimu. V roce 2013 byl vyhlášen Islámský stát v Iráku a Levantě. (Beránek a Ostřanský, 2016)

10. 7. 2014 zaplnil IS média tím, že tisícovka jeho bojovníků dobyla irácký Mosul, který bránilo 30 tisíc iráckých vojáků vycvičených USA. Od té doby plnil média denně. Ve stejném roce vyhlásil chalífát a dobyl velkou část severu Iráku. Al-Baghdádí se prohlásil chalífou Ibrahímem. V září 2014 zahájily dva státy (USA a Francie) nálety v Sýrii a zvýšily počty náletů v Iráku. V září 2015 se do války zapojilo i Rusko pomocí náletů a raketových útoků. Do náletů se zapojilo i Turecko a Saudská Arábie. Začátek konce IS lze datovat do roku 2017. V roce 2019 byl, dle tvrzení představitelů bojujících států, poražen. (Beránek a Ostřanský, 2016)

Islámský stát byl pro mnoho muslimů velmi přitažlivý. V jeho řadách bojovali lidé z 90 zemí světa. V největším rozkvětu vykazoval znaky standardního státu. Měl velmi propracovaný marketing. Velmi kvalitně zpracoval videa s vraždami zajatců, která obletěla celý svět a tím IS získal perfektní propagandu ve všech západních médiích. IS se přihlásil k většině teroristických útoků. Pro správu území využíval hrůzovlády. Veškerou opozici nemilosrdně a drasticky likvidoval. (Beránek a Ostřanský, 2016)

Hybridní hrozby

Primárně se jedná o metody či způsoby, jakými je vedena konfrontace/konflikt, tj. široká, komplexní, přizpůsobivá a integrovaná kombinace konvenčních a nekonvenčních prostředků, otevřených a skrytých aktivit, majících primárně charakter nátlaku a podvratné činnosti, které jsou prováděny vojenskými, polovojenskými a různými civilními aktéry. (Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2019)

Hybridní hrozba je dnešním fenoménem, propojujícím různé prvky a společně tvořící komplexnější a rozsáhlejší hrozbu, která uplatňuje celé spektrum dimenze moci, tzv. DIMEFIL. Různí aktéři se snaží, při touze k dosažení cíle, využít skryté, otevřené, konvenční i nekonvenční způsoby bez ohledu na mezinárodní pravidla. Při popisu těchto aktivit se objevil pojem hybridní hrozba (hybridní válka). Cílem hybridních kampaní je využití slabých stránek soupeře, skrývat činnost pomocí sledování standardních a pochopitelných cílů a znesnadnit odhalování vzájemných souvislostí a identifikaci původce činnosti, napadenému zkomplikovat rozhodování o reakci a tím znemožnit

včasný obranný zásah. Všechny tyto aktivity činí útočník s úmyslem poškodit napadeného, ale zároveň vytváří prostředí, kdy se o jeho odpovědnosti lze pouze domnívat, nikoliv ji stoprocentně potvrdit. DIMEFIL je skupina klasických nástrojů, kterými se tvoří části hybridních kampaní. Zkratka je tvořena ze slov definujících určité nástroje: Diplomacie, Informace, M – ozbrojené síly, Ekonomika, Finančnictví, I – zpravodajství, L – veřejný pořádek a právní stát. Kybernetický prostor má specifické postavení v tom, že jednotlivé dimenze moci se v něm prolínají a je pro fungování ekonomiky a státu kriticky důležitý. Kybernetické útoky mohou ohrozit všechny výše uvedené dimenze moci. (Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, 2019)

Ověřování informací

V dnešním čase hybridní války je ověřování informací něco, na co nejsme zvyklí, nicméně v prostředí, kdy jsou dezinformace a propaganda hojně užívanými a účinnými zbraněmi. Je však třeba umět rozlišit pravdu od lži. Jedná se o dovednost, kterou je třeba nastudovat a umět používat nástroje k tomu dostupné. Problémem však je, že někteří lidé, zvyklí na pravdomluvnost novin a jiných médií, nečekají, že je někdo programově mate. (Nutil, 2018)

5 Diskuze a postřehy

Pohled na vývoj bezpečnosti v EU je velmi široký a je nutné na problematiku pohlížet z více stran. Když se řekne bezpečnost, tak dnes nejvíce rezonuje pojem terorismus. Nebylo tomu však vždy. Před útoky 11. září byla bezpečnost chápána více jako bezpečnost jednotlivce před přímou hrozbou kriminálních živlů, či bezpečnost a bezpečnostní situace ve válečném pojetí. Při studiu tematické literatury a legislativy jsem čas od času nabýval pocitu, že vývoj a připravenost EU zavání naivitou a nepřipraveností. Ve sledovaném a nutno říci i hektickém období byly řešeny spíše následky krizí než jejich příčiny a připravenost na ně.

5.1 Poučení z válek

První světová válka, Druhá světová válka, Studená válka. Všechny tyto zásadní bezpečnostní události vznikly na Evropském kontinentu. Válka s Německem, naprostá neschopnost nenásilné dohody, bombardování civilních příbytků. To jsou všechno situace, které nejsou ani 100 let staré, a přesto se udály i na půdě EU. V dnešní podobě spojené Evropy naprosto nepředstavitelné. Kdyby už nic jiného, tak mír mezi evropskými státy je nedocenitelná hodnota. Pro někoho se však jedná o samozřejmost a nelze se divit. Železná opona padla před 30 lety, druhou světovou válku pamatuje málokdo a první už skoro nikdo.

Evropa a celý svět se totiž poučili. Poučili se především z Druhé světové války a jejich představitelé začali jednat. Vzniklo OSN, vzniklo NATO, vznikla EU a války skončily. Možná i kvůli určité euforii z konce Studené války jsme však zapomněli na doutnajícím balkánským konflikt. Je smutné, že jsme po hrůzách z poslední světové války dovolili rozhořet další nacionalistický boj, který si hrůzami nezádal s Druhou světovou válkou.

5.2 Nepřestavitelné se stalo realitou

Útoky 11. září otevřely oči celému světu a ukázaly, co vše je možné. V době, kdy měli piloti za úkol pustit případné teroristy do kabiny, aby neohrozili životy a zdraví cestujících, využili islámští teroristé této naivity a vykonali nejhrůznějším, nejspektakulárnějším a nejefektivnějším teroristickým útok v dějinách.

V tuto chvíli začíná globální terorismus. Jestli někdo do té doby nevěděl, kdo je terorista, tak po září 2001 to věděli všichni. V ten den zanikla svoboda jednotlivce a ve jménu války

s terorem se začalo na lidská práva pohlížet z jiného úhlu pohledu. Tato práva se změnila na lidská práva skupiny, kdy v zájmu jeho zachování začala být práva jednotlivce potlačována.

5.3 *Jak reagovala EU na 11. září?*

Mnoha dokumenty – Společné postoje, Nařízení Rady, Rámcová rozhodnutí Rady, Rozhodnutí, Sdělení, Směrnice. Všechny tyto legislativní i nelegislativní dokumenty měly jedno společné – prevenci.

Velký rozdíl mezi USA a EU byl v tom, že USA v zájmu ochrany svých občanů a své celé země byly ochotny porušovat základní lidská práva svých nepřátel, ale i svých občanů. Možná to vychází z určitého kovbojství. USA dnes je posledním západním neasijským státem, který trestá smrtí. Možná proto to pro ně nemuselo být až tak těžké rozhodnutí. EU má v řešení této otázky rozdílné postoje a názory. V každém dokumentu vydaném Evropskou unií jsou základní lidská práva na prvním místě. Někdo by možná řekl, že oko za oko a zub za zub, že je Evropa měkká a měla by být tvrdší. Možná je to historickou zkušeností, že ve chvíli, kdy se začnou porušovat pravidla, nastává začátek problému. Je tato cesta správná? Určitě ano, je však rozhodně složitější a těžkopádnější, ale žijeme ve společnosti, kde o trestu má rozhodovat soud, o zákonech parlament.

Po útocích, v roce 2002, zřídila EU Evropskou jednotku pro soudní spolupráci Eurojust, rozhodla o společných vyšetřovacích týmech, vydala omezující opatření proti lidem spojených s Al Kajdou a Talibánem.

5.4 *Měla EU pocit, že se jí 11. září netýká, nebo?*

Přesně dva a půl roku po 11. září 2001 vybuchly nálože ve vlacích v Madridu. Opět Al Kaida. V době vyspělých zpravodajských sledovacích technologií se teroristům povedl obrovský útok. Pokud si EU myslela, že útoky v USA se jí netýkají, tak jí Madrid otevřel oči. Možná právě proto, že EU dbala a dbá na právo jednotlivce, nedokázala takovému útoku předejít. Jednou z reakcí na útoky byl Haagský program z roku 2005 řešící vnější bezpečnost EU. Proč však vznikl až po Madridu? Příčina bude korespondovat právě s příčinou madridských útoků.

Rok a čtyři měsíce po Madridu zaútočili islamisté v Londýně. Tam se však nejednalo o zahraniční teroristy, ale „domácí“ zabijáky, kteří neměli žádné vazby na zahraniční

teroristické organizace. Pro EU úplně nová zpráva, protože nepřítel může zaútočit zevnitř. V tuto dobu prochází multikulturalismus těžkou zkouškou. Odhalil se problém islámských radikálních komunit v plné nahotě? Budoucí události ukáží, že ano.

5.5 *Hrozba není pouze terorismus*

Evropská bezpečnostní strategie z roku 2003 a Zpráva o jejím provádění z roku 2009 zmiňují další hrozby pro EU. Jedná se o šíření zbraní hromadného ničení, organizovaný zločin, kybernetická bezpečnost, změny klimatu a stabilita ve třetích zemích.

Už v této době si EU uvědomuje zásadní věc. Tou je budoucí extrémní riziko kybernetického zločinu, či využití on-line světa jako prostředku k nekonvenčním útokům.

5.6 *Období klidu od terorismu 2005–2015 (2011)*

Po útocích v Londýně nastal klid od terorismu, džihád si vzal opět pozornost v roce 2015 v Paříži. Zásadnější útoky byly spáchány mimo EU, většinou v Rusku. V roce 2011 se však přihlásil ke slovu extrémní nacionalista Anders Breivik, který zavraždil 77 lidí. Opět se ukázalo, jak je svoboda a demokracie křehká. Ke ingrediencím k výrobě bomby se dostal naprosto jednoduše pomocí kamufláže v podobě zahradnické firmy.

Co tento útok vlastně o Evropanech říká? Vlastně mnoho dobrého. Útok tohoto typu byl ojedinělý. Když si uvědomíme, jak jednoduše bylo možné pořídit takto ničivé zbraně, tak si můžeme gratulovat a říct, že Breivik je jeden z mála, že skutečnou teroristickou hrozbou je islámský terorismus, kde je takto přesvědčených mnohem více. Bezpečí vychází od občanů, ne od represivních složek.

5.7 *Europol a jak se vyvíjí trestná činnost*

Europol má na široké působení na poli bezpečnosti. Zabývá se všemi směry trestné činnosti, především organizované a terorismem. Zpracovává několik výročních veřejných zpráv, kde shrnuje aktuální témata. V těchto zprávách se dá velmi dobře pozorovat vývoj priorit v oblasti trestné činnosti. V roce 2005 spustil Informační systém Europolu pro výměnu informací mezi členy, který zkvalitnil a zrychlil informovanost bezpečnostních složek celé EU.

Globalizace prorůstá i nelegálních činností. Vnější skupiny různých států se zabývají různou trestnou činností. Albánci řeší drogy, Číňané praní špinavých peněz a podvody

s kreditními kartami, Poláci kradou auta, Rumuni obchodují s drogami, Bulhaři se zabývají prostitucí, Nigerijci obchodují se ženami, Maročané obchodují s marihuanou a Kolumbijci mají v gesci kokain.

Tato trestná činnost se periodicky opakuje v každé zprávě, vždy však přibude něco nového, proto se například v roce 2007 řeší reinvestice vypraných peněz, v roce 2008 problematika dalších generací zločinců, kteří jsou již v Evropě doma, v roce 2009 dovoz padělaného zboží z asijských zemí, v roce 2013 ilegální migrace a v roce 2017 jsou to jednoznačně kyberzločiny a online obchod s padělaným zbožím, především léky, které jsou v EU standardně na předpis.

Od roku 2011 vydává Europol zprávu IOCTA, kde definuje online zločin a klíčová témata tohoto zločinného odvětví jako jsou kryptoměny, sexuální vykořisťování dětí, malware, online obchody, propaganda terorismu.

5.8 *Jak se vyvíjí terorismus od Londýna*

Hlavní téma v teroristických činech hrají separatisté, a to především ve dvou zemích, Francii a Španělsku. Obě země hrají prim i v počtu zatčených teroristů, kde jsou však islamisté zastoupeni v podstatně vyšším počtu. Dá se tudíž říct, že se těmto činům daří předcházet. Trend se otáčí v roce 2013, kdy sice stále vedou separatisté v počtu útoků, na první místo se však dostávají islamisté v počtu zatčených osob. Rok 2015 všechno mění. Nábožensky motivované činy se mění na džihádistické, je zatčeno razantně nejvíce džihádistů ze všech podezřelých. Při útocích umírá 148 osob. Zajímavostí je, že 94 % obviněných džihádistů je odsouzeno. U separatistů je to pouze 53 %. Tento trend v zatčených osobách trvá dodnes. Činů džihádistů však nikdy nebylo víc než činů separatistů.

5.9 *Co se stalo v roce 2015*

V roce 2014 se do povědomí západního světa dostává organizace Islámský stát – samozvaný chalífát. Každodenně plní média, má skvělou propagandu a táhne lidi z celého světa. V jeho řadách bojovali lidé z 90 zemí světa. IS má přístup k velkým finančním prostředkům, ovládá ropná pole a obchoduje s ropou.

Přichází migrační krize, nikdo dodnes pořádně neví, kde se tolik lidí vzalo, jestli motivací byla pouze válka, nebo byla i částečně uměle vyvolaná, ale to by byla pouze spekulace.

S 99 % mírumilovných (ač mnohdy ekonomických) migrantů přichází do EU lidé, kteří zde mají úplně jiné úkoly.

V roce 2015 zaútočí teroristé na redakci časopisu Charlie Hebdo a zavraždí 12 lidí jako pomstu za karikaturu proroka Mohameda. V listopadu zavraždí domácí islamisté v Paříži 130 osob. V roce 2016 vraždí teroristé 34 osob v Bruselu. Jeden islamista zabíjí kamionem 86 osob v Nice. V Berlíně 2017 si vyžádá 12 mrtvých útok kamionem na vánočních trzích. Islamista zabíjí autem 5 osob v Londýně. 5 osob umírá ve Stockholmu. 22 mrtvých si vyžádá sebevražedný atentátník v Manchesteru. 9 lidí zabije útočník v Londýně. V Barceloně zemře 16 osob při útoku islamistů pomocí auta. 5 lidí zemřelo ve Štrasburku při útoku střelnou zbraní.

Toto všechno se stalo od roku 2015 a všechno ve jménu IS. Dá se říct, že lidí ochotných provést tyto hrůzné činy není málo, ale až IS propůjčil těmto lidem mozek a vymyslel až hrozivě jednoduché a efektivní způsoby pro vraždy nevinných lidí. Špatnou informací pro nás je, že většina těchto teroristů nejsou přespolní, jsou to mnohdy lidé s evropským občanstvím nebo rezidenti EU. Tyto skutky odhalili pravdu o bojůvkách a čtvrtích v evropských městech, kde, zcela nerušeně, bují radikální Islám, kde káží své zvrácené pravdy islámští kazatelé, a kam se i policisté bojí chodit.

5.10 Přichází nové hrozby

S novými technologiemi přichází nové hrozby. Evropa, která po roce 2012 řeší spoustu výše uvedených problémů začíná čelit nové hrozbě – hybridní hrozbě. Jedná se o důsledky více méně o důsledky migrační krize, kterou berou do rukou domácí populisté. Tito populisté se velmi hodí státům, které mají za cíl destabilizaci situace v EU, ale i v USA. Vlajkonošem těchto států je bezpochyby Rusko, kterému skvěle vyhovuje nestabilní západní svět.

Ovlivnění voleb v USA, ČR a dalších západních zemích je jednoznačně dílem Ruska. Konkrétně ruských špionážních služeb. Ne náhodou bývají ruské ambasády velmi bohaté na administrativní pracovníky, kterých je tam mnohonásobně více než na jiných ambasádách. Velkým pomocníkem dezinformace je dodržování základních práv a svobod v západním světě. Svoboda slova, svobodná média, neblokovaný internet, to je všechno živná půda pro dezinformační bombardování občanů EU. Pouze v ČR je několik desítek dezinformačních proruských webů, které přináší „ověřené“ senzační zprávy, které jsou

hlány a přijímány lidmi, kteří si neumějí nebo nechtějí tyto zprávy sami ověřit. Například zpráva, že kandidát na prezidenta Jiří Drahoš je pedofil mu možná prohrála volby, stejně tak prohrál Schwarzenberg po nechutné kampani tvrdící, že chce vrátit Sudety Němcům, tato konkrétní zpráva byla jako reklama ve standardních médiích.

Těchto občanů je tolik, že bývají jazýčkem na vahách při svobodných volbách. Stejně tak fungují fantastické, mnohonásobně preposílané maily, které pošle dobrý přítel, který by mi přeci nelhal a v případě, že lež příjemce odhalí, tak v něm stejně zůstane určité „Co když to přeci pravda je?“ Zpráva může vypadat třeba takto: „Kandidát na prezidenta je podezřelý ze zpronevěry 5 milionů Kč v instituci, kterou vede“. Takový mail se může dostat k desetitisícům příjemců, ve kterých zpráva zůstane, i když se poškozený bude bránit zuby nehty, ale do voleb týden.

Ověřování informací je naučitelná dovednost. Pokud se jí nenaučíme, budou nás ovládat skupiny se stále sofistikovanějšími způsoby, jak nás oklamat. A není přeci třeba klamat úplně, stačí jen trochu, abychom změnilí názor jen trochu, ale dostatečně na to, aby to pomohlo žádanému výsledku. Těžko však toto umění budeme učit starší generace, která s online nástroji často neumí dobře zacházet. Nejsou zvyklí, že by je někdo programově mátl, nejsou zvyklí, že by v novinách lhali.

Vnitřním nebezpečím je bezbřehý populismus. Tématem populistů je dnes jednoznačně migrace. Ač v ČR mnoho migrantů nepobývá, populisté jimi straší a občan na to slyší. Bojí se přeci o své děti a takový migrant by jim mohl ublížit. Sestra populismu je dezinformace. Radikálnější populisté je rádi využívají jako důkazy svých tvrzení a funguje jim to.

Je třeba nehlopnout, přemýšlet, být kritický, nezjednodušovat a ověřovat, jinak to budeme mít těžké.

5.11 Zhodnocení výzkumné otázky

Zhodnocení výzkumné otázky: Jakým způsobem došlo ke změně bezpečnostně-politické situace v EU, je jednoznačné. Situace se změnila zcela zásadně. Po 11. září nepřátelé západu zjistili, že se dá zaútočit zcela spektakulárně přímo do srdce našeho světa. Proběhlo několik zásadních teroristických útoků na nevinné obyvatelstvo EU. Ač tyto akty vyvolávají hrůzu a strach, tak se sami o sobě nestaly hlavním bezpečnostním problémem, ale jejich důsledky už ano.

Právě strach a strašení se staly jedním z hlavních témat populistických uskupení napříč Evropou. Se vzestupem informačních technologií, tím i šíření velké spousty informací mezi obyvatele všech sociálních vrstev, přišla velká hrozba v podobě dezinformací. Dezinformace se staly velmi účinným nástrojem různých skupin, politických stran a států k ovlivňování veřejného mínění tak, že některé skupiny obyvatel, které si neumí ověřit informace a zároveň touží po senzacích, začaly tyto dezinformace hltat a šířit. Dá se tudíž říct, že dezinformace vyhrávají volby. Dezinformace udržují vládcu u moci. Pomocí dezinformací mohou v aktuálním čase ovlivnit masy lidí. Zásadním hráčem na tomto poli je Rusko. Pomocí dezinformací ovládá své obyvatele, pomocí dezinformací ovlivňuje veřejné mínění v ostatních státech.

Zde vidím zásadní slabinu EU. EU je založena na dodržování lidských práv. A je to tak správně. Nicméně se tento přístup stává hlavní brzdou k rychlejšímu řešení bezpečnostních problémů, protože většina našich nepřátel takové hodnoty neřeší. Vzpomeňme na USA po 11. září. Jak rychle by asi situaci vyřešily, pokud by měly jednat podle základních lidských práv a svobod?

Bezpečnostní situace se tudíž změnila zásadně. Stojí před námi nekonvenční zbraně. Zásady, na kterých EU stojí, zesložitují reakce na aktuální hrozby. Populisté nafukují hrozby pro svůj profit. Nečeká nás tudíž lehká budoucnost. Musíme se vzdělávat především v disciplíně ověřování informací.

6 Závěr

Cílem práce byla analýza změn bezpečnostní situace v EU v průběhu uplynulých 15 let z pohledu faktických skutků, z pohledu různých vrstev obyvatelstva a z pohledu odborníků s akcentem na vliv jiných států na myšlení obyvatel EU a zhodnocení změn politické argumentace. Cíl práce byl naplněn ve všech směrech.

Výzkumná otázka: „Jakým způsobem došlo ke změně bezpečnostně-politické situace v EU?“, byla zodpovězená viz. bod 5.11

Práce měla za úkol zhodnotit bezpečnostní situaci v EU v posledních 15 letech, potažmo od teroristických útoků 11. září 2001 v USA. Nebezpečí představuje pro dnešního Evropana především riziko terorismu. Terorismus nás fascinuje, hltáme zprávy o teroristických útocích, máme o čem mluvit, je to senzace. Tím je naplněn jeden z cílů teroristů. Na druhou stranu nás fascinuje do té chvíle, než se nás osobně dotkne. Je terorismus hlavní bezpečnostní hrozbou dneška? Není, samotný teroristický akt určitě ne. Hrozbou jsou však vedlejší efekty těchto činů. Terorismus je islám, islám je migrant, populist nechce migranta, populist je můj favorit, populistu budu volit, protože mě ochrání proti terorismu. Dnešními hlavní hrozbou, mimo standardní organizovanou kriminalitu, drogy, prostituce, aj., je kybernetický prostor a neznalost pohybu v něm, hrozbou jsou zkratky, neúplné informace nebo dokonce dezinformace. Dnes je těžké svobodně se rozhodnout, demokraticky ano, ale svobodně je to těžké, pokud si neumíme informace vyhledat a ověřit. Kandidát na prezidenta, Mirek Topolánek, pronesl zajímavé tvrzení o parlamentních volbách, že volby, které nás čekají jsou dozajista demokratické, ale určitě nejsou svobodné. Tvrzení bylo založeno na tom, že jeden z kandidujících subjektů vlastní několik hlavních médií, prostřednictvím kterých může ovlivňovat veřejné mínění ke svému prospěchu.

EU se snaží dobře reagovat na hrozby, snaží se jim předcházet, ale nemá to jednoduché. Prioritou je dělat vše při zachování a dodržování základních lidských práv a svobod, což situaci samozřejmě znesnadňuje, ale je to správné.

Od útoků 11. září se situace velmi vyvinula. EU je určitě bezpečnější místo, které své občany chrání proti konvenčním útokům, razantně změnilo a zkvalitnilo svou vízovou politiku, přijímá smysluplné zákony a programy proti kybernetickým útokům, proti terorismu, proti praní špinavých peněz, aj. Neumíme se však vyrovnat s vnějšími

hrozbami. Jedná se o dezinformace a ovlivňování občanů. Při zachování práv a svobod není jiné cesty než edukace občanů a rychlé, dostupné a objektivní vyvracení těchto lživých zpráv. Terorismus je tu stále, používá stále jednodušší, ale účinnější způsoby. Standardní kriminalita se moc nezměnila, témata se nemění, jsou to podvody, padělání, prostituce, drogy, aj. Avšak do všech těchto krimi odvětví prorůstá online svět, který roste rychleji, než rostou nástroje pro jeho kontrolu a odhalování nekalostí.

Literatura

ANTUŠÁK, Emil a Josef VILÁŠEK, 2016. *Základy teorie krizového managementu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum. ISBN 9788024634432.

BARROS, Vicente, 2006. *Globální změna klimatu*. Praha: Mladá fronta. Kolumbus. ISBN 80-204-1356-1.

BAUER, Alain a Xavier RAUFER, 2004. *Válka teprve začíná: scénáře pro 21. století*. Přeložil Růžena STEKLAČOVÁ. Praha: Themis. ISBN 8073120372.

BERÁNEK, Ondřej a Bronislav OSTŘANSKÝ, ed., 2016. *Islámský stát: Blízký východ na konci časů*. Praha: Academia. Orient (Academia). ISBN 9788020026545.

BŘÍZA, Jan, 2014. *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru*. Brno: Tribun EU. ISBN 9788026307211.

CEJP, Martin, 2004. ORGANIZOVANÝ ZLOČIN V ČESKÉ REPUBLICE III. In: *INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI* [online]. Praha: KUFR, 2004 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/301.pdf>

DANEŠ, Luděk, 2003. *Bioterrorismus*. Praha: Karolinum. ISBN 8024606933.

DAVID, Vladislav a Michal MALACKA, 2005. *Fenomén mezinárodního terorismu*. 1. Praha: Linde. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-524-9.

EICHLER, Jan, 2010. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1790-9.

ENGLISH, Richard, 2004. *Armed struggle: the history of the IRA*. 1. Oxford: Pan Books. ISBN 0330493884.

FILIPEC, Ondřej, 2017. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 9788024450407.

FOLTIN, Pavel a David ŘEHÁK, 2005. *Obrana a strategie: Historický vývoj terorismu*. Brno. ISSN 1214-6463. Dostupné také z: http://www.army.cz/mo/obrana_a_strategie/1-2006cz/rehak.pdf

FRIEDMAN, George, 2015. *Ohrožená Evropa: rodící se krize*. Přeložil Jana ODEHNALOVÁ. Praha: Aligier s.r.o. společně s Nakladatelstvím Tomáš Krsek. ISBN 9788090624207.

HANDL, Jan, 2016. *DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA STRUČNĚ A PŘEHLEDNĚ* [online]. 2016 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: <https://www.historieblog.cz/2016/07/druha-svetova-valka-strucne-a-prehledne>

HRABĚ, Jan, 2018. Rok 2018 na vlně terorismu: V Evropě nejčastěji řádili osamělí vlci. *Eurozpravy.cz* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z:

<https://eurozpravy.cz/zahranicni/evropa/244650-rok-2018-na-vlne-terorismu-v-evrope-nejcasteji-radili-osameli-vlci/>

IBL, Petr, 2013. *Globální terorismus*. Praha: Vysoká škola Karlovy Vary. ISBN 978-80-87236-14-7.

JAKUBOWICZ, Karol, 2017. *Média a demokracie v 21. století: hledání nových modelů*. I. vydání. Přeložil Svatava NAVRÁTILOVÁ. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 9788021084490.

JIROVSKÝ, Václav, 2007. *Kybernetická kriminalita: nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1561-2.

JONGBERG, Kirsten, Mario DAMEN a Jérôme LEGRAND, 2018. Fakta a čísla o Evropské unii: Evropská politika sousedství. *Evropský parlament* [online]. Brusel [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/170/evropska-politika-sousedstvi>

KLASNA, Filip, 2016. Největší teroristické útoky v Evropě od roku 2000. *Security magazin* [online]. [cit. 2019-04-22]. ISSN 1210-8723. Dostupné z: <https://www.securitymagazin.cz/security/nejvetsi-teroristicke-utoky-v-evrope-od-roku-2000-1404051680.html>

KOMÁREK, Stanislav, 2015. *Evropa na rozcestí*. Praha: Academia. ISBN 9788020025104.

KUBÁNEK, Martin, 2016. Role populismu ve volebním marketingu hnutí ANO před parlamentními volbami v roce 2013. *Časopis Masarykovy univerzity* [online]. 2016, **XVIII**(4), 319–353 [cit. 2019-04-25]. DOI: 10.5817. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/viewFile/6532/5875>

MAKARIUSOVÁ, Radana, 2013. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*. Praha: Metropolitan University Prague Press. ISBN 978-80-8685-595-0.

MAREŠ, Miroslav, 2015. *Ne islámu!: protiislámská politika v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. Politologická řada. ISBN 9788073253974.

MV ČR, 2016. *TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK POJMŮ Z OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ, OCHRANY OBYVATELSTVA, ENVIRONMENTÁLNÍ BEZPEČNOSTI A PLÁNOVÁNÍ OBRANY STÁTU*. Dostupné také z: www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx

NEKOLA, David, 2017. *Islám a terorismus*. V Pstruží: Lukáš Lhoťan. ISBN 978-80-906030-8-0.

NOVÁČEK, Aleš, 2016. Války a jejich oběti: Trendy a makroregionální srovnání. *Geografické rozhledy* [online]. 2016, **15/16**(25, 3/15–16), 28-29 [cit. 2019-04-22]. ISSN 1210-3004. Dostupné z: <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/134/pdf>

NUTIL, Petr, 2018. *Média, lži a příliš rychlý mozek: průvodce postpravdivým světem*. Praha: Grada. ISBN 9788027107162.

PERLÍNOVÁ, Dominika, 2017. Připomeňte si největší teroristické útoky, spáchané v posledních třech letech v Evropě. *Irozhlás.cz: svět* [online]. Praha: Český rozhlas, 2017 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/pripomente-si-nejvetsi-teroristicke-utoky-spachane-v-poslednich-trech-letech-v-1708172145_per

SEDLÁČEK, Josef, 2011. *Kapesní slovník latinsko-český a česko-latinský a latinská slova používaná v češtině*. Praha: Československý spisovatel. ISBN 978-80-87391-82-2.

SCHEINOST, Miroslav a Karel NETÍK, 2010. *Český organizovaný zločin v mezinárodním kontextu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN isbn978-80-7338-104-2.

STRMISKA, Maxmilián, 2001. *Terorismus a demokracie: pojetí a typologie subversivního teroristického násilí v soudobých demokraciích*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-2755-X.

SVOBODA, Ivo, 2010. *Politický extremismus a terorismus jako ohrožení vnitřní bezpečnosti státu*. Brno: Univerzita obrany. ISBN 978-80-7231-769-1.

ŠAJTAR, Jaroslav, 2018. 11. 11. v 11 hodin dozněly poslední výstřely a Velká válka skončila. Poslední den zemřelo 11 tisíc vojáků. *Reflex* [online]. 2018 [cit. 2019-04-21]. ISSN 0862-6634. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/historie/91044/11-11-v-11-hodin-doznely-posledni-vystrely-a-velka-valka-skoncila-posledni-den-zemrelo-11-tisic-vojaku.html>

ŠTURMA, Pavel, Veronika BÍLKOVÁ a Jana NOVÁKOVÁ, 2003. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H. Beck. Právní instituty. ISBN 80-717-9305-1.

THOMAS, Nigel a Krunoslav MIKULAN, 2008. *Válka v Jugoslávii: Bosna, Kosovo a Makedonie 1992-2001*. Ilustroval Darko PAVLOVIĆ. Praha: Grada. Elita. ISBN 9788024723754.

Sdělení č. KOM/2006/251: SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Strategie pro bezpečnou informační společnost – „Dialog, partnerství a posílení účasti“, 2006. In: . Brusel, číslo 251. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006DC0251&from=RO>

Bezpečnostní strategie České republiky 2003, 2004. 1. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR. ISBN 80-86345-45-9.

EVROPSKÁ BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE: BEZPEČNÁ EVROPA V LEPŠÍM SVĚTĚ [online], 2009. 1. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie: Evropská společenství [cit. 2019-04-22]. ISBN 978-92-824-2416-2. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/30804/qc7809568csc.pdf>

Haagský program (2005/C 53/01): POSÍLENÍ SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRÁVA V EVROPSKÉ UNII, 2005. In: . Brusel, C53/01. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52005XG0303%2801%29>

Výkon kontroly nešíření jaderných zbraní, 2019. *SÚJB: Státní úřad pro jadernou bezpečnost* [online]. [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://www.sujb.cz/nesireni-jadernych-zbrani/vykon-kontroly-nesireni-jadernych-zbrani/>

ZMĚNA KLIMATU A MEZINÁRODNÍ BEZPEČNOST: Dokument vysokého představitele a Evropské komise určený Evropské radě, 2008. 1. (S113/08). Dostupné také z: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/sede310308climate_change_/SEDE310308climatechange_cs.pdf

Turecko, 2018. *Euroskop.cz: věcně o Evropě* [online]. 2018 [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9132/sekce/turecko/>

EU a západní Balkán, 2008. *Euractiv* [online]. 2008 [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/all/linksdossier/eu-a-zapadni-balkan>

EULEX Kosovo [online], 2019. Kosovo [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://www.eulex-kosovo.eu>

UNSCR Resolution 1820: Women and peace and security, 2008. In: . New York: UNSCR, číslo 1820. Dostupné také z: <http://unscr.com/en/resolutions/1820>

Evropská bezpečnostní strategie a EBOP (2008/2202(INI)): Usnesení Evropského parlamentu ze dne 19. února 2009 o Evropské bezpečnostní strategii a EBOP, 2009. In: . Brusel, 2202(INI). Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:076E:0061:0068:CS:PDF>
Europol Annual Report 2001, 2002. 1. Luxembourg: Europol. ISBN 9295018168.

Europol Annual Report 2004 [online], 2005. 1. Luxembourg: Europol [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/annual-report-2004>

Europol Annual Report 2005 [online], 2006. 1. Hague: Europol [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/annual-report-2005>

Europol 2004 European Union Organised Crime Report [online], 2004. 1. Luxembourg: Europol [cit. 2019-04-22]. ISBN 929501832X. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-organised-crime-report-2004>

OCTA 2006: EU ORGANISED CRIME & THREAT ASSESSMENT [online], 2006. 1. Luxembourg: Europol [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/octa-2006-eu-organised-crime-threat-assessment>

OCTA 2007: EU ORGANISED CRIME & THREAT ASSESSMENT [online], 2007. 1. Hague: Europol [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/octa-2007-eu-organised-crime-threat-assessment>

OCTA 2008: EU ORGANISED CRIME THREAT ASSESSMENT [online], 2008. 1. Hague: Europol [cit. 2019-04-22]. ISBN 978-92-95018-72-3. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/octa-2008-eu-organised-crime-threat-assessment>

OCTA 2009: EU ORGANISED CRIME & THREAT ASSESSMENT [online], 2009. 1. Hague: Europol [cit. 2019-04-22]. ISBN 978-92-95018-77-8. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/octa-2009-eu-organised-crime-threat-assessment>

TE-SAT 2007: EU TERRORISM SITUATION & TREND REPORT [online], 2007. 1. Hague: Europol [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2007-eu-terrorism-situation-trend-report>

TE-SAT 2008: EU TERRORISM SITUATION & TREND REPORT [online], 2008. 1. Hague: Europol [cit. 2019-04-23]. ISBN 978-92-95018-73-0. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2008-eu-terrorism-situation-trend-report>

TE-SAT 2009: EU TERRORISM SITUATION & TREND REPORT [online], 2009. 1. Hague: Europol [cit. 2019-04-23]. ISBN 978-92-95018-74-7. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2009-eu-terrorism-situation-trend-report>

TE-SAT 2010: EU TERRORISM SITUATION & TREND REPORT [online], 2010. 1. Hague: Europol [cit. 2019-04-23]. ISBN 978-92-95018-80-8. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2010-eu-terrorism-situation-trend-report>

Stockholmský program 2010/C 115/01: otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je, 2010. 1. EU, 2010(C 115/01). Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ajl0034>

Strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie: Směrem k evropskému modelu bezpečnosti [online], 2010. 1. Brusel: Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2019-04-23]. ISBN 978-92-824-2674-6. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/30734/qc3010313csc.pdf>

ROZHODNUTÍ RADY 2010/765/SZBP: o činnosti EU v oblasti boje proti nedovolenému obchodu s ručními palnými a lehkými zbraněmi s využitím letecké dopravy, 2010. In: . Brusel: EU, číslo 765. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0765&from=CS>

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2011/95/EU: o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají

nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, 2011. In: . EU: EU, ročník 95. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0095&from=cs>

ROZHODNUTÍ RADY 2012/712/SZBP: o hodnotící konferenci Úmluvy o zákazu vývoje, výroby, hromadění zásob a použití chemických zbraní a o jejich zničení, konající se v roce 2013, 2012. In: . EU, číslo 712. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012D0712&from=CS>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU: o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech, 2014. In: . EU, číslo 41. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0041&from=CS>

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 513/2014: kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu policejní spolupráce, předcházení trestné činnosti, boje proti trestné činnosti a řešení krizí a zrušuje rozhodnutí Rady 2007/125/SVV, 2014. In: . EU, číslo 513. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0513&from=CS>

Evropský program pro migraci COM (2015) 240: SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ, 2015. In: . Brusel, číslo 240. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0240&from=CS>

Evropský program pro bezpečnost (2015/2697(RSP)): Usnesení Evropského parlamentu ze dne 9. července 2015 o Evropském programu pro bezpečnost (2015/2697(RSP)), 2015. In: . Brusel, číslo 2697. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015IP0269&from=CS>

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2015/849: o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES, 2015. In: . EU, číslo 849. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0849&from=CS>

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2016/794: o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV, 2016. In: . EU, číslo 794. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0794&from=cs>

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2016/1624: o Evropské pohraniční a pobřežní strážci a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 a zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutí Rady 2005/267/ES, 2016. In: . EU, číslo 1624. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1624&from=CS>

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2017/541: O boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV, 2017. In: . EU, číslo 541. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L0541&from=CS>

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2013/40/EU: o útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV, 2013. In: . EU, číslo 40. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0040&from=CS>

DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2017/1584: o koordinované reakci na rozsáhlé kybernetické bezpečnostní incidenty a krize, 2017. In: . EU, číslo 1584. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1584&from=CS>

ROZHODNUTÍ RADY (EU) 2015/1601: kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka, 2015. In: . EU, číslo 1601. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015D1601&from=CS>

DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2017/2338: o zavedení společné „příručky k navracení osob“, kterou mají příslušné orgány členských států používat při plnění úkolů souvisejících s navracením osob, 2017. In: . EU, číslo 2338. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H2338&from=CS>

PŘEHLED O EUROPOLU 2010: Souhrnná zpráva o činnostech Europolu [online], 2011. 1. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie: Evropský policejní úřad [cit. 2019-04-23]. ISBN 978-92-95078-01-7. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/europol-review-2010>

Přehled o Europolu 2011: Souhrnná zpráva o činnostech Europolu [online], 2012. 1. Haag: Evropský policejní úřad [cit. 2019-04-23]. ISBN 978-92-95018-89-1. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/europol-review-2011>

EUROPOL REVIEW 2012 [online], 2013. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-23]. ISBN 978-92-95078-76-5. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/europol-review-2012>

EUROPOL REVIEW 2013 [online], 2014. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-23]. ISBN 978-92-95078-92-5. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/europol-review-2013>

EUROPOL REVIEW 2014 [online], 2015. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-23]. ISBN 978-92-95200-53-1. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/europol-review-2014>

EUROPOL REVIEW 2015 [online], 2016. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-23]. ISBN 978-92-95200-76-0. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/europol-review-2015>

EUROPOL REVIEW 2016–2017 [online], 2017. 1. Hague: European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol) [cit. 2019-04-23]. ISBN 978-92-95200-88-3. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/europol-review-2016-2017>

SOCTA 2013: EU SERIOUS AND ORGANISED CRIME THREAT ASSESSMENT [online], 2013. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-95078-79-6. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta-2013>

SOCTA 2017: EUROPEAN UNION SERIOUS AND ORGANISED CRIME THREAT ASSESSMENT 2017: Crime in the age of technology [online], 2017. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-95200-77-7. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-2017>

TE-SAT 2011: EU TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT [online], 2011. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-95018-86-0. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2011-eu-terrorism-situation-and-trend-report>

TE-SAT 2012: EU TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT [online], 2012. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-95078-23-9. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2012-eu-terrorism-situation-and-trend-report>

TE-SAT 2013: EU TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT [online], 2013. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-95078-76-5. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2013-eu-terrorism-situation-and-trend-report>

TE-SAT 2014: EU TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT [online], 2014. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-95078-87-1. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/te-sat-2014-eu-terrorism-situation-and-trend-report>

TE-SAT 2015: EUROPEAN UNION TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT 2015 [online], 2015. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-95200-56-2. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2015>

TE-SAT 2016: EUROPEAN UNION TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT (TE-SAT) 2016 [online], 2016. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-95200-68-5. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2016>

TE-SAT 2017: EU TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT (TE-SAT) 2017 [online], 2017. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-95200-

79-1. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2017>

TE-SAT 2018: EUROPEAN UNION TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT 2018 (TESAT 2018) [online], 2018. 1. Hague: European Police Office [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-95200-91-3. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2018-tesat-2018>

IOCTA 2018: INTERNET ORGANISED CRIME THREAT ASSESSMENT (IOCTA) 2018 [online], 2018. 1. Hague: European Union Agency for Law Enforcement Cooperation [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-95200-94-4. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2018>

SCS.ABZ.cz: slovník cizích slov: Pojem populismus [online], 2019. ČR [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/populismus-populizmus>
EU A: migrační krize [online], 2017. 2. EU: Úřad pro publikace EU [cit. 2019-04-25]. ISBN 978-92-79-66792-3. Dostupné z: <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/migration-crisis/cs/>

Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám: Co jsou hybridní hrozby, 2019. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/co-jsou-hybridni-hrozby.aspx>

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.: Ústavní zákon o bezpečnosti ČR, In: . částka 39, číslo 110. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

Obrana a strategie: časopis strategických studií a názorů = Defence & strategy : review of strategic studies and ideas: Vymezení pojmů terorismus, válka a guerilla v soudobé bezpečnostní terminologii, 2004. Brno: Vojenská akademie, 4(1). ISSN 1214-6463. Miroslav Mareš. Dostupné také z: <https://www.obranaastrategie.cz/filemanager/files/6330.pdf>
Nelegální migrace: Nelegální migrace v České republice, 2019. *MV ČR* [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Zákon č. 326/1999 Sb.: Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, In: *Sbírka zákonů*. částka 106, číslo 326. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326?citace=1>

Universum: [encyklopedie pro 21. století], 2006. 1. V Praze: Knižní klub. ISBN 8024217554.

Co je NATO [online], 2012. 2012. Brusel: NATO Graphics & Printing [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120905_what_is_nato_cz.pdf

Česká republika a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), 2019. In: *MZV ČR* [online]. MZV ČR, 2019 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/obse/index.html
Historie Evropské unie, 2019. *European Union* [online]. [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/history_cs

Evropská unie: Co je a co dělá [online], 2018. 1. Lucemburk: Evropská unie [cit. 2019-04-21]. ISBN 978-92-79-76873-6. Dostupné z: <https://euhrou.cz/wp-content/uploads/2019/01/EU-co-je-a-co-dělá.pdf>

EU, 2001/792/ES, EUROATOM: o vytvoření mechanismu Společenství na podporu zesílené spolupráce při asistenčních zásazích v oblasti civilní ochrany, 2001. In: *Úřední věstník L 297*, 15/11/2001 S. 0007 - 0011. EU, číslo 277. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001D0792&qid=1555844788381&from=EN>

EU, 1999/352/ES, ESUO, Euratom: o zřízení Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF), 1999. In: . EU, *Úřední věstník L 136*, 31/05/1999 S. 0020 - 0022, SEC(1999) 802. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:31999D0352&qid=1555845331693&from=EN>

Vyhláška č. 102/1984 Sb.: Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě letadla, 1984. In: . 20/1984, číslo 102. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1984-102>

Vyhláška č. 96/1974 Sb.: Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o potlačení protiprávního zmocnění se letadel, 1974. In: . 17/1974, číslo 96.

Vyhláška č. 16/1974 Sb.: Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o potlačování protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví, 1974. In: . Praha, 2/1974, číslo 16. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1974-16>

Vyhláška č. 131/1978 Sb.: Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců, 1978. In: . Praha, 30/1978, číslo 131. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1978-131>

Vyhláška č. 36/1988 Sb.: Vyhláška ministra zahraničních věcí o Mezinárodní úmluvě proti braní rukojmí, 1988. In: . Praha, 6/1988, číslo 36. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1988-36>

Sdělení č. 114/1996 Sb.: Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů, 1996. In: . Praha, 37/1996, číslo 114. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1996-114>

Sdělení č. 138/2002 Sb.: Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o Protokolu o boji s protiprávními činy násilí na letištích sloužících mezinárodnímu civilnímu letectví, doplňujícím Úmluvu o potlačování protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví, přijatou v Montrealu 23. září 1971, 1993. In: . Praha, ročník 2002, částka 058, číslo 138. Dostupné také z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=2002m138>

Sdělení č. 80/2001 Sb.m.s.: Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Mezinárodní úmluvy o potlačování teroristických bombových útoků, 2001. In: . Praha, ročník 2001, částka 034, číslo 80. Dostupné také z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=2001m080>

Společný postoj č. 1999/691/SZBP: o podpoře demokratických sil ve Svazové republice Jugoslávie (SRJ), 1999. In: . Rada EU, číslo 691. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:31999E0691&from=SK>

Bezpečnostní strategie České republiky, 2001. 1. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů. ISBN 80-86506-06-1.

Společný postoj Rady 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001: o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu, 2001. In: . Lucemburk, číslo 931. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:133208&from=CS>

Nářízení Rady (ES) č. 881/2002: o zavedení některých zvláštních omezujících opatření namířených proti některým osobám a subjektům spojeným s Usámou bin Ládinem, sítí Al-Kajdá a Talibanem a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 467/2001, kterým se zakazuje vývoz určitého zboží a služeb do Afghánistánu, zesiluje zákaz letů a rozšiřuje zmrazení prostředků a jiných finančních zdrojů afghánského Talibanu, 2002. In: . EU, číslo 881. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32002R0881>

Rámcové rozhodnutí Rady č. 2002/465/SVV: o společných vyšetřovacích týmech, 2002. In: . Lucemburk, číslo 465. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32002F0465>

Eurojust: The European Union's Judicial Cooperation Unit [online], 2019. [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <http://www.eurojust.europa.eu/Pages/home.aspx>

OLAF: European Commission EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE [online], 2019. [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/anti-fraud/>

Rozhodnutí rady EU č. 2002/187/SVV: o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti, 2002. In: . EU, číslo 187. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32002D0187>

Rozhodnutí komise č. 2004/535/ES: o odpovídající úrovni ochrany osobních údajů obsažených v záznamech o knihování cestujících v letecké dopravě, které se předávají Úřadu USA pro cla a ochranu hranic (oznámeno pod číslem K(2004) 1914), 2004. In: . EU, číslo 535. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32004D0535>

IAEA: international atomic energy agency [online], 2019. [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://www.iaea.org>

SPOLEČNÁ AKCE RADY 2006/418/SZBP: o podpoře činnosti MAAE v oblasti jaderného zabezpečení a kontroly a v rámci provádění strategie EU proti šíření zbraní hromadného ničení, 2006. In: . EU, číslo 418. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006E0418&from=DA>

Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu č. KOM/2004/0701: Přípravenost a zvládání následků při boji proti terorismu, 2004. In: . Brusel, číslo 0701. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52004DC0701&from=CS>

Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu č. KOM/2004/0698: Teroristické útoky – prevence, připravenost a reakce, 2004. In: . Brusel, číslo 0698. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52004DC0698&from=CS>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES: o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu, 2005. In: . Brusel, číslo 60. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005L0060&from=CS>

Sdělení komise č. KOM/2005/491: STRATEGIE VNĚJŠÍHO ROZMĚRU OBLASTI SVOBODY, BEZPEČNOSTI A PRÁVA, 2005. In: . Brusel, číslo 491. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005DC0491&from=cs>

Zelená kniha KOM/2005/576: O EVROPSKÉM PROGRAMU NA OCHRANU KRITICKÉ INFRASTRUKTURY, 2005. In: . Brusel, číslo 576. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005DC0576:CS:HTML>

Seznam zkratk

CESDP – Common European Security and Defence Policy

CIA – Central Intelligence Agency (Ústřední zpravodajská služba)

ČR – Česká republika

ČSR – Československá republika

ČSSR – Československá socialistická republika

EBOP – Evropská bezpečnostní a obranná politika

ESS – European Safety Strategy (Evropská bezpečnostní strategie)

ESDI – European Security and Defense Identity

ETA – Euskadi Ta Askatasuna (Baskický stát a svoboda)

EU – Evropská unie

EULEX – The European Union Rule of Law Mission in Kosovo (mise Evropské unie k prosazování práva v Kosovu)

EUROPOL – Evropský policejní úřad

FBI – Federal Bureau of Investigation (Federální úřad pro vyšetřování)

FMZV – Federální ministerstvo zahraničních věcí

IOCTA – Internet Organised Crime Threat Assessment

IRA – Irish Republican Army (Irská republikánská armáda)

IS – Islámský stát

KBSE – Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě

MAAE – Mezinárodní agentura pro atomovou energii

MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky

MZVČR – Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

NATO – North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická aliance)

OBSE – Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

OCTA – Organised Crime Threat Assessment

OLAF – Office de Lutte Anti-Fraude (Evropský úřad pro boj proti podvodům)

OSN – Organizace spojených národů

PČR – Policie České republiky

RB OSN – Rada bezpečnosti Organizace spojených národů

SOCTA – Serious Organised Crime Threat Assessment

SPD – Strana přímé demokracie

SSSR – Svaz Sovětských socialistických republik

SZBP – Společná zahraniční a bezpečnostní politika

TESAT – European Union Terrorism Situation and Trend Report

TREVI – Terorismus, Radikalismus, Extremismus a mezinárodní násilí

UNSCR – United Nations Security Council Resolutions

UNPROFOR – United Nations Protection Force (Ochranné síly OSN)

USA – United States of America (Spojené státy americké)

ÚVKSSS – Ústřední výbor komunistické strany Sovětského svazu

WTC – World Trade Centre (Světové obchodní centrum)

ZEU – Západoevropská unie